

Crnogorski glasnik

GODINA XVI. _ BROJ 93. _ SVIBANJ-LIPANJ / MAJ-JUN _ 2015.

DEVETA GODIŠNJICA OBNOVE NEZAVISNOSTI CRNE GORE

KOD PREDsjedNICE REPUBLIKE HRVATSKE	3
DAN NEZAVISNOSTI CRNE GORE Svečani koncert u Zagrebu	5
MANJINSKI IZBORI 2015. Bili su izbori ...	13
Rezultati izbora za crnogorsku nacionalnu manjinu	14
DEKLARACIJA O NESNOŠLJIVOSTI I ETNOCENTRIZMU U HRVATSKOJ	18
70 GODINA OD POBJEDE NAD FAŠIZMOM Književnik Andrej Nikolaidis o fašizmu kao nemani koja ima stotinu lica	19
SEMINAR „Mediji i nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj“	22
MANJINSKE MANIFESTACIJE Umag: Crnogorsko Veče – Serata Montenegrina Dan nacionalnih manjina Grada Zagreba	24 25
IZ CRNE GORE I SVIJETA Komemoracija u CNP povodom smrti Dragice Tomas Brisel: Otvorena Izložba „Oktoih 1494 - 2014“ Snovi za čitanje Neiscrpn majdan crnogorskog folklor Novi uspjesi crnogorskih karikaturista	26 28 29 30 31
NOVA KNJIGA U IZDANJU NZCH Miraš Martinović: Povratak u Aleksandriju	32
NA VIJEST O SMRTI OCA HRVATSKE STILISTIKE Krunoslav Pranjić (1931 - 2015)	34
GALERIJA „MONTENEGRINA“ Robert Župec: Duša Mihotića Izložba karikatura Nataša Rašović Izložba slika Nives Missoni Izložba nakita Jadranke Bagladi	35 36 38 40
DOKUMENTARNI FILM U CRNOGORSKOM DOMU „Sorbona na Cetinju“ Prva crnogorska knjaginja Spala škola na jedno slovo	42 42 43
CRNOGORSKI MOZAIK „Glas Crnogorca“ o Josipu Jurju Strossmayeru	44
ARHIVISTIČKA PRIČA	46
GALERIJA „MONTENEGRINA“	47
„IGRA STAKLENIH PERLI“	48

Izdavači:

NACIONALNA ZAJEDNICA CRNOGORACA HRVATSKE
I VIJEĆE CRNOGORSKE NACIONALNE MANJINE
GRADA ZAGREBA

Zagreb, Trnjanska c. 35, Tel./Fax: 01/6197 078, 01/6314 264
E-mail: nzch@net.amis.hr, vijececm@net.amis.hr,
montenegro@net.amis.hr

Internet adresa: www.vijece-crnogoraca-zagreb.hr
Za izdavače: dr. sc. Radomir Pavićević i Dušan Mišković
Glavni i odgovorni urednik: dr. sc. Zoran Drašković
Redakcija: Milanka Bulatović, Nataša Gerželj, Danilo
Ivezić, Dragutin Lakić, Nataša Rašović, Dušan Roganović
Grafička priprema i tisak: Skaner studio d.o.o.
Rukopisi se ne vraćaju. Naklada /Tiraža 1000

Glasilo je, putem Savjeta za nacionalne manjine, financirano
iz državnog proračuna Republike Hrvatske

Čestitamo

22. i 25. lipnja

*Dan antifašističke borbe i
Dan državnosti Republike Hrvatske*

21. maj

*Dan nezavisnosti Crne Gore
Dan Koordinacije vijeća crnogorske
Nacionalne manjine na području
Republike Hrvatske*

*Dan Vijeća crnogorske nacionalne
manjine Grada Zagreba*

*Rukometašice podgoričke
BUDUĆNOSTI
drugi put na krovu Evrope!*

*Predsjednica Republike Hrvatske primila izaslanstvo
Savjeta za nacionalne manjine*

**HRVATSKA JE DOMOVINA
I NJEZINIH NACIONALNIH MANJINA**

Predsjednica Republike primila je 24. lipnja 2015. godine u posjet izaslanstvo Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske na čelu s Aleksandrom Tolnauerom, predsjednikom Savjeta. U izaslanstvu su također bili Renata Trischler, potpredsjednica Savjeta, te članovi, ujedno i saborski zastupnici, Furio Radin, za talijansku nacionalnu manjinu, Šandor Juhas, za mađarsku nacionalnu manjinu, Nedžad Hodžić, za bošnjačku, albansku, crnogorsku, makedonsku i slovensku nacionalnu manjinu, Vladimir Bilek, za češku i slovačku nacionalnu manjinu te Milorad Pupovac, za srpsku nacionalnu manjinu.

Izaslanstvo je upoznalo predsjednicu Grabar-Kitarović o razlozima donošenja Deklaracije o nesnošljivosti i etnocentrizmu u Hrvatskoj te o stanju ljudskih prava i sloboda u Republici Hrvatskoj iz perspektive građana pripadnika nacionalnih manjina. Izrazili su zabrinutost tendencijama kojima se hrvatsko društvo svakodnevno suočava i zatražili potporu Predsjednice u otklanjanju istih.

Izrazili su posebnu zabrinutost zbog rasta nesnošljivosti prema manjinama te upozorili na narušavanje političke i međuetničke tolerancije u zemlji. Posebno je istaknuta pojava podjela i nesnošljivosti među mladima koja se najviše izražava putem društvenih mreža.

Pred svima nama velika je odgovornost i dužnost izgraditi i razvijati našu domovinu na načelima otvorenosti prema drugima i prema svijetu u čijem uređenju i upravljanju aktivno sudjelujemo. Pri tome se moramo voditi domoljubljem, temeljenim na znanju i radu, poštovanjem i zaštitom nacionalnih interesa, te skrbi prema najugroženijim društvenim skupinama.

Posebno ističem važnost nacionalnih manjina unutar našega društva. Hrvatska je vaša domovina. Ovo je naš zajednički praznik.

Gradimo Hrvatsku na različitosti, toleranciji i njegovanju kulture dijaloga i razumijevanja, jer kroz to se najbolje očituje smisao slobode koju smo tako teško izborili.

**Iz poslanice
Predsjednice Republike
Kolinde Grabar-Kitarović
povodom Dana državnosti**

Predstavnici Savjeta za nacionalne manjine iskazali su zahvalnost Predsjednici na njenim stalnim nastojanjima u širenju i promicanju tolerancije, uključivosti i razumijevanja te ukazivanja na uklanjanje podjela u društvu. Pritom su posebno izdvojili Predsjedničine jasne osude isticanja fašističkih simbola kao i poruke upućene u njenom govoru u Brezovici.

Predsjednica Grabar-Kitarović iskazala je zabrinutost dubinom podjela u društvu te izrazila razumijevanje za osjećaje koje tište brojne hrvatske državljane drugih nacionalnosti poručivši kako moramo ustrajati na putu uključivosti te da svakako valja zadržati visoke standarde ljudskih i manjinskih prava koja smo dosegli u vremenima ulaska u EU. Pozvala je svoje sugovornike na uspostavljanje zajedničkih projekata i inicijativa koje će promovirati vrijednosti suživota i snošljivosti kako bi se zajednički suprotstavili bilo kojem obliku diskriminacije. Pritom je izdvojila diskriminaciju žena u našem društvu koju osobno osjeća kao Predsjednica Republike.

Predsjednica je pozvala članove Savjeta za nacionalne manjine i na suradnju u Vijeću za društveni razvitak koje će uskoro biti osnovano, a koje će se baviti i ovom problematikom.

Predsjednica Republike je članovima izaslanstva Savjeta za nacionalne manjine čestitala Dan državnosti naglasivši kako je to praznik svih građana naše domovine.

(Izvor: www.predsjednica.hr)

*Deveta godišnjica obnove nezavisnosti Crne Gore
obilježena svečanim koncertom u Muzeju Mimara u Zagrebu*

DA ! ZA VAZDA !

Referendumski 21. maj 2006. godine – dan kada je prije devet godina obnovljena crnogorska nezavisnost – obilježen je tradicionalnim svečanim koncertom uglednih umjetnika iz Crne Gore, održanim 21. maja u velikoj galerijskoj dvorani Muzeja Mimara u Zagrebu. Koncertom je obilježen ne samo Dan nezavisnosti Crne Gore, već i Dan Koordinacije vijeća crnogorske nacionalne manjine na području Republike Hrvatske i Dan Vijeća crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba, a organizatori svečanog koncerta i ove su godine bili Koordinacija vijeća crnogorske nacionalne manjine na području Republike Hrvatske, Nacionalna zajednica Crnogoraca Hrvatske, Vijeće crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba i Ambasada Crne Gore u Republici Hrvatskoj.

Tradicionalnom koncertu kojim je obilježen najznačajniji datum savremene crnogorske istorije, prisustvovala su brojne Crnogorke i Crnogorci te prijatelji Crne Gore u Hrvatskoj, a među uglednim uzvanicima i gostima bili su i članovi diplomatskog kora akreditovani u Republici Hrvatskoj, predsjednik Skupštine Zagrebačke županije Dražen Bošnjaković, izaslanik gradonačelnika Grada Zagreba Slavko Kojić, zamjenica ravnatelja Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske Bahrija Sejfić, članovi međuvladinog Mješovitog odbora za provođenje Sporazuma o zaštiti prava pripadnika crnogorske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj i hrvatske nacionalne manjine u Crnoj Gori, predstavnici udruga i vijeća nacionalnih manjina Grada Zagreba, ugledne ličnosti iz javnog i kulturnog života te predstavnici crnogorskih udruga i vijeća u Republici Hrvatskoj.

Prije umjetničkog programa, prisutnima se prigodnim riječima obratio najprije predsjednik Vijeća crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba Dušan Mišković, a potom i ambasador Crne Gore u Republici Hrvatskoj Nj.E. Igor Građević. Pozdravljajući sve prisutne, a posebno uzvanike i goste na svečanom koncertu u dvorani Muzeja Mimara, gospodin Dušan Mišković je rekao:

Dušan Mišković

«Tradicija je da obilježavanja ovog za nas značajnog datuma zajednički organiziraju Ambasada Crne Gore u Republici Hrvatskoj, Nacionalna zajednica Crnogoraca Hrvatske, Koordinacija vijeća crnogorske nacionalne manjine na području Republike Hrvatske i Vijeće crnogorske nacionalne manjine grada Zagreba, kao i to da ga obilježavamo (deveti put) svečanim koncertom istaknutih umjetnika – muzičara, profesora i pedagoga, iz Crne Gore.

21. Maj 2006! Dan rođenja nove, suverene, europske Crne Gore. Dan kada je Crna Gora najzad povjerovala da može biti ono što je morala biti, što je u povijesti bila i što je opet htjela biti: svoja na svome. Dan, kada je za nju završena mučna agonija, za nju predugog XX. stoljeća (od prvog do posljednjeg balkanskog rata). U crnogorskoj kolektivnoj memoriji referendumski 21. maj 2006. bit će za vazda uklesan kao jedinstveni povijesni datum, jedan od najvećih, kada su na slobodnom i po mnogo čemu specifičnom referendumu, uz rekordan odaziv birača, pred očima svjetske javnosti, građani Crne Gore donijeli odluku o obnovi svoje državnosti i nezavisnosti.

Stoga je u odabiru datuma za Dan naše Koordinacije i Vijeća, 21. maj logičan izbor tim više što smo i mi dali svoj obol historijskom „Da! Za v a z d a!“

Koordinacija i vijeća su upravo ovih dana završili svoj treći četverogodišnji mandat, u skladu s Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj. 31. 5. su izbori za četvrti saziv vijeća i predstavnika, stoga Crnogorke i Crnogorci u Republici Hrvatskoj odazovite se i izaberite!

S ponosom možemo reći da smo prepoznati u svojim sredinama, kao kolektivitet i pojedinci, s nizom aktivnosti u okviru ostvarivanja prostora kulturne autonomije, s programima koji su postali kulturna događanja i sastavni dio kulture i života sredina u kojima jesmo, a uz podršku državnih i lokalnih tijela vlasti i na ostvarivanja kolektivnih političkih prava i integracije u politički život Republike Hrvatske. Bez ovog crnogorskog niti Hrvatska niti Zagreb ne bi bili ono što jesu.

Želim vam da ugodno provedete ovo večer uz Ninu Vuleković (klavir), Vujadina Krivokapića (violina) i Petra Garića (klarinet).

Nakon koncerta u holu Muzeja priredili smo za vas jedan koktel s daškom Crne Gore uz tradicionalni crnogorski Vranac.

Hvala!»

U velikoj galerijskoj dvorani Muzeja Mimara

Nj.E. Igor Građević

Kratko se obraćajući biranim prigodnim riječima, ambasador Crne Gore u Republici Hrvatskoj Nj.E. Igor Građević je naglasio:

«Crna Gora je u relativno kratkom vremenskom periodu – devet godina od održavanja referenduma i njenog povratka na svjetsku scenu međunarodno priznatih država – napravila izuzetno puno i grabi krupnim koracima ka međunarodnim integracijama i članstvu u EU. Na tom putu, kao i aktivnostima uoči i na samom referendumu, neizmjerena je pomoć i zasluga našeg iseljništva iz Republike Hrvatske ... Od njih i učimo kako se i na koji način, kroz izuzetno kvalitetne programe, ostvaruje i čuva svoj nacionalni i kulturni identitet u okviru integrativnih procesa u državi svoga izbora.

Čestitam vam ovaj veliki praznik!

Nek' je vječna Crna Gora!»

„Crnogorski glasnik“ izlazi uz financijsku potporu Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske i Zagrebačke županije – predstavnika crnogorske nacionalne manjine Zagrebačke županije. Pozivamo Crnogorke, Crnogorce i sve prijatelje da svojim sugestijama, prijedlozima i priložima pomognu redakciji „Glasnika“ na poboljšanju i daljnjem izlaženju lista. Tekstovi nijesu lektorisani te se izvinjavamo autorima i čitaocima.

U P O V O D U 21. M A J A

Predsjednik Vlade Crne Gore gospodin Milo Đukanović uputio je predsjedniku Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske dr. sc. Radomiru Pavićeviću i predsjedniku Vijeća crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba Dušanu Miškoviću telegram sljedeće sadržine:

Najsrdahnije vam zahvaljujem na pozivu da prisustvujem svečanom koncertu povodom 21. maja – Dana nezavisnosti Crne Gore i Dana Koordinacije vijeća crnogorske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj i Vijeća crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba, koji organizujete zajedno sa Ambasadom Crne Gore.

Koristim priliku da vam čestitam ovaj veliki praznik kojim se ponose građani Crne Gore svih nacionalnosti, ma gdje da su. Svoj odnos prema ovom velikom datumu velike crnogorske historije pokazali ste i time što ste 21. maj uzeli i kao Dan Crnogorske nacionalne manjine u prijateljskoj Republici Hrvatskoj. Sasvim zasluženo, imajući u vidu doprinos koji ste dali obnovi nezavisnosti Crne Gore. Kao što danas na dostojanstven način ovim povodom afirmišete naša kulturna dostignuća, i ekonomski i ukupan razvoj i progres ka članstvu u NATO i EU, u kontinuitetu. Posebno želim da istaknem vaše zasluge za osavremenjavanje dobrosusjedskih odnosa između Crne Gore i vaše nove domovine Hrvatske.

**Predsjednik Vlade Crne Gore
Milo Đukanović**

*
* *

Sa zahvalnošću ističemo da nam je, u povodu Dana nezavisnosti, gospodin Božidar Božo Popović – jedan od doajena naše Zajednice i autor knjige pjesama „Tragovi istine“ (NZCH, 2008.) – uputio pjesmu koju je bio zapisao još prije devet godina:

DANA MAJA

Osamdeset bit će osma,
navršši se ovog ljeta,
od godine mračnog doba,
kad nepravda pravdu slomi,
kad nestade Crna Gora!

Referendum daje pravo,
narod mora da odluči,
pa većina zaokruži,
ZA - slobodnu, nezavisnu,
samostalnu Crnu Goru!

Dvades' prvog dana maja,
dv'je hiljade ova šesta,
bit će vječno upisana,
na povelju zlatna slova,
kad se vrati Crna Gora!

Na Cetinju noćno slavlje,
staro, mlado uzvikuje,
himna, pjesma odjekuje,
neka svijet vijest čuje,
mase kliču pobjeda je!

Zastave su na kopljima,
crvena se boja vije,
radost, ponos i veselje,
u grudima srce bije,
radosnice ne sakrije!

Božo Popović

Zagreb,
23.5.2006.

*
* *

Kada smo u broju 90 objavili fotografiju Prokletija, kao svojevrsni poziv da se na portalu MONTENEGRINE pročitata dojmjljivi putopis gospođe Olge Blažove Gajin - Vlašić o „veličanstvenim Alpima na jugu Evrope“, nijesmo ni slutili da će se autorica, koja živi i radi u Beogradu, tako brzo javiti sa željom za budućom saradnjom i sa čestitkom, potvrđujući da se naše glasilo ne prati samo u Hrvatskoj, nego i na „širim prostorima“:

Šaljem vam najsrdačnije čestitke povodom Dana nezavisnosti naše zemlje, Crne Gore! Naravno, fizički nijesam sa vama, ali srcem jesam.

Olga Blažova Gajin - Vlašić

SVEČANI KONCERT

Učestvuju:

Dr. sc. Vujadin Krivokapić
(*violina*)

Mr. sc. Nina Vuleković
(*klavir*)

Mr. sc. Petar Garić
(*klarinet*)

PROGRAM

VIDA MATJAN

Svita

Svjetlanin valcer

Valcer za Jelenu

Duo

Uspavanka

Noć

BRANKO ZENOVIĆ

Igra

NIKOLA HERCIGONJA

Poskočica

DEJAN KRDŽIĆ

Sonatina za klarinet i klavir

BORO TAMINDŽIĆ

Igra

NIKOLA HERCIGONJA

Pjesma

Igra

SENAD GAČEVIĆ

Largo

BORO TAMINDŽIĆ

Nadigravanje

VUJADIN KRIVOKAPIĆ (1976) rođen je u Dubrovniku. Osnovno i srednje muzičko obrazovanje stekao je u podgoričkom Školskom centru „Vasa Pavić“, u klasi prof. Viliija Ferdinandija. Završio je Fakultet muzičkih umjetnosti u Beogradu 1999. godine, u klasi prof. Dejana Mihajlovića, kod kojeg je 2001. godine i magistrirao. 2004. godine završio je dvogodišnje magistarske studije na Muzičkom fakultetu u Montrealu, u okviru „Université de Montreal“, u klasi prof. Eleonore Turovsky kao stipendista Montrealskog univerziteta. Akter je i pobjednik brojnih internacionalnih, nacionalnih i studentskih takmičenja. Do sada je ostvario značajan broj nastupa u zemlji i inostranstvu, među kojima se izdvajaju solistički nastupi u salama „Claude-Champagne“ u Montrealu, Lee Foundation Theatre u Singapuru, Musikverein (Glaserner Saal) i Haus der Musik u Beču i velika scena CNP-a u Podgorici. Pored ovih održavao je solističke koncerte i u Italiji, Francuskoj, Austriji, Americi, Kanadi, Singapuru, Sloveniji i Hrvatskoj a kao koncert-majstor ansambla „Crnogorski gudači“ i Crnogorskog simfonijskog orkestra nastupio na festivalima u Rusiji i Turskoj. Docent je na predmetu violina na cetinjskoj Muzičkoj akademiji.

NINA VULEKOVIĆ (1982) srednju muzičku školu pohađala je u Kotoru, klasa prof. Olge Borzenko. Po završetku trećeg razreda srednje škole, upisuje se na Muzičku akademiju na Cetinju. Diplomirala je u klasi prof. Aleksandra Serdara. Magistrirala je na Fakultetu za muzičku umjetnost u Skopju, klasa prof. Stele Slejanske. Usavršavala se na majstorskim kursevima prof. Jurija Kota, kao i prof. Jiržija Jermina. Nagrađivana je na muzičkim festivalima u Crnoj Gori i Srbiji. Nastupila je kao gost koncerta tria Simonutti, a kao solista i kamerni muzičar, na brojnim koncertima i festivalima u Crnoj Gori, Srbiji i Makedoniji. U svojstvu korepetitora, izdvaja nastup sa violinistom Jovanom Kolundžijom. Trenutno je član više kamernih ansambala. Od 2011-2013. godine bila je angažovana kao korepetitor u ŠOSMO „Vida Matjan“ u Kotoru, a trenutno radi kao profesor klavira u Umjetničkoj školi za muziku i balet „Vasa Pavić“ u Podgorici.

PETAR GARIĆ (1980) rođen je u Podgorici gdje završava srednju muzičku školu „Vasa Pavić“, odsjek klarinet u klasi prof. Veselina Bogičevića. Muzičku akademiju završava na Cetinju u klasi prof. Anta Grgina. Postdiplomske studije s najvišom ocjenom završava, također, na Muzičkoj akademiji na Cetinju. Od 2003. godine je u Simfonijskom orkestru RTCG, a s osnivanjem Muzičkog centra radi u Crnogorskom Simfonijskom orkestru na mjestu Prvi klarinet. Od 2006. godine angažovan je na Muzičkoj akademiji na Cetinju kao stručni saradnik, a od 2012. kao predavač na istoj instituciji. Kao solista, kamerni i orkestarski muzičar nastupao je na brojnim koncertima u Crnoj Gori, Bosni i Hercegovini, Srbiji, Hrvatskoj, Italiji, Austriji, Njemačkoj i Turskoj.

U umjetničkom djelu večeri, u brižljivo odabranom programu, nastupili su dr. sc. Vujadin Krivokapić (violina), mr. sc. Nina Vuleković (klavir) i mr. sc. Petar Garić (klarinet). Njihove impresivne biografije, koje su se mogle pročitati u pozivnici za koncert, uvjeravale su nas da ćemo i ovoga maja ponovo uživati u još jednom nezaboravnom koncertu povodom Dana nezavisnosti Crne Gore. I zaista, troje vrhunskih umjetnika pozvalo je da naša *svita* krene u *noć*, činilo se da nam *vals* kao *pjesma* neosjetno postaje *uspavanka*, da bi nas sve iznenada ponijeli *igra*, *poskočica* i *nadigravanje* koje smo neumorno slijedili snažnim i dugim, dugim aplauzima ...

Z.D.

U FOAJEU I ATRIJUMU MUZEJA MIMARA

BILI SU IZBORI ...

Naslovnica izbornog broja „Manjinskog foruma“

S. Pleša, R. Trischler i A. Tolnauer

O REZULTATIMA IZBORA GOVORIL SE I NA SKUPŠTINI DRUŠTVA „MONTENEGRO“ ZAGREB

Na redovnoj sjednici Skupštine Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb, održanoj 10. juna u Crnogorskom domu u Zagrebu, prisutni članovi su jednoglasno donijeli odluku o usvajanju statuta Društva, koji je usklađen s novim Zakonom o udrugama (statut Društva dostupan je na portalu www.vijece-crnogoraca-zagreb.hr).

Informaciju o odobrenim programima i njihovom sufinanciranju od strane Savjeta za nacionalne manjine za 2015. dao je predsjednik Društva Dušan Mišković, a informaciju o rezultatima izbora za vijeća i predstavnike crnogorske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj dao je tajnik Vijeća crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba Danilo Ivezić, naglasivši činjenicu da predložena lista za Grad Zagreb i kandidat za predstavnika u Zagrebačkoj županiji nijesu imali protukandidata, što je pokazatelj i brojnosti i kvalitete rada Društva.

(www.vijece-crnogoraca-zagreb.hr)

U multinacionalnom magazinu *PRIZMA* – u emisiji emitovanoj 6. juna i posvećenoj rezultatima izbora za članove vijeća nacionalnih manjina i za predstavnike nacionalnih manjina u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave (u županijama, gradovima i općinama), koji su održani 31. maja – urednica Sanja Pleša razgovarala je sa predsjednikom i potpredsjednicom Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske, Aleksandrom Tolnauerom i Renatom Trischler. Istaknuto je da su izbori – s obzirom na to da su održani daleko od očiju javnosti i da je, po nekim mišljenjima, bio nizak odaziv birača od 13,48% – ipak bili uspješni ako se zna da je odaziv na izbore za Evropski parlament bio 16,56% i da je sad bilo 40% manje biračkih mjesta nego li za lokalne izbore. Stoga je i ovom prilikom podvučeno kako bi manjinske izbore trebalo urediti posebnim zakonom, jer su formiranje kandidacijskih lista, način glasanja i utvrđivanje izabranosti kandidata posve drukčiji nego li kad je riječ o lokalnim izborima, a da je novi zakonski okvir neophodan – ako se želi da manjinska vijeća i predstavnici stvarno zažive kao manjinska samouprava – jasno je i iz činjenice da su udruge pune volontera, a ne profesionalaca. Da zaista postoji interes nacionalnih manjina da u gradovima, općinama i županijama sudjeluju u rješavanju lokalnih poslova ilustrovano je podatkom da su za izbore bila prijavljena čak 6454 kandidata. Premda je izašao specijalni broj „*Manjinskog foruma*“ i u Hrvatskom saboru je 27.5. održan okrugli stol o izborima, ipak je za relativnu uspješnost izbora bila presudna organiziranost unutar samih udruga koje su bile predlagачi kandidata, što je zahtjevalo štampanje promotivnih materijala, upućivanje poziva biračima sa važnim informacijama, pa i oglašavanje na portalima i društvenim mrežama kako bi bila izabrana vijeća, pred kojima su sad konstituirajuće sjednice ...

Državno izborno povjerenstvo Republike Hrvatske objavilo je (www.izbori.hr) informaciju o konačnim rezultatima izbora za članove vijeća nacionalnih manjina i za predstavnike nacionalnih manjina u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave (u županijama, gradovima i općinama), koji su održani 31.5. ove godine.

Donoseći rezultate četvrtih manjinskih izbora za crnogorsku nacionalnu manjinu, ističemo da je od izabranih 125 kandidata čak njih 119 bilo predloženo od strane Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske, odnosno njenih članica!

Podsjećamo da se, u skladu s Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina (2002.), vijeća biraju u županijama (25 članova) ukoliko je broj pripadnika manjine veći od 500 i u gradovima (15 članova) ako je broj pripadnika veći od 300; ukoliko je broj pripadnika nacionalne manjine u nekoj jedinici samouprave manji od navedenih (ali veći od 100), onda se u toj jedinici bira jedan predstavnik manjine.

REZULTATI IZBORA ZA ČLANOVE VIJEĆA I ZA PREDSTAVNIKE CRNOGORSKE NACIONALNE MANJINE U REPUBLICI HRVATSKOJ

IZBORI ZA ČLANOVE VIJEĆA U ŽUPANIJAMA I GRADOVIMA

ISTARSKA ŽUPANIJA

Ukupno birača:	598	
Glasovalo birača:	47	(7,86 %)
Važećih listića:	44	(93,62 %)
Nevažećih listića:	3	(6,38 %)

U vijeće crnogorske nacionalne manjine izabrani su:

1. MIRKO VUČINIĆ	31
2. MILOVAN MEDOJEVIĆ	28
3. MILUNKA MEDOJEVIĆ	28
4. RADOVAN MEDOJEVIĆ	28
5. VIDAK MIĆUNOVIĆ	27
6. BORIS MIĆUNOVIĆ	24
7. NOVAK BOŠKOVIĆ	23
8. SLOBODAN MIRKOVIĆ	23
9. SLAVICA PETROVIĆ	23
10. DUŠAN ROGANOVIĆ	23
11. ŽELJKO ŠČEPANOVIĆ	23
12. ALEKSANDAR TAUŠAN	23
13. MIRKO IVANOVIĆ	22
14. MILANKA MARIĆ	22
15. JELENA ALESSIO	21
16. BRANKA ROŽMAN	21
17. MILOMIRKA SIJARIĆ	20
18. MILORAD TOMOVIĆ	20
19. MILAN DROBNJAK	19
20. MOMIR GOGIĆ	19
21. STANICA MALOBABIĆ	19
22. BOGIĆ BULATOVIĆ	18
23. GOJKO NEŠKOVIĆ	18
24. MILAN BULAJIĆ	14
25. SVETOZAR PEJOVIĆ	13

PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA

Ukupno birača:	501	
Glasovalo birača:	31	(6,19 %)
Važećih listića:	31	(100,00 %)
Nevažećih listića:	0	(0,00 %)

U vijeće crnogorske nacionalne manjine izabrani su:

1. MIODRAG ČUPIĆ	28
2. ALEKSA JOKIĆ	27
3. ALEKSANDRA KOVAČEVIĆ CRNIĆ	26
4. DRAGUTIN LAKIĆ	26
5. NIKOLA LUČIĆ	26
6. SAVIĆ PAVIĆEVIĆ	26
7. VELIMIR RISTIĆ	26
8. BORICA ŠOŠKIĆ	26
9. LJUBICA BUBANJA	25
10. MILOVAN CEMOVIĆ	25
11. LIDIJA GAŠPARAC	25
12. ALEKSANDAR JARAMAZ	25
13. PETAR KUMBUROVIĆ	25
14. DANICA LAKIĆ	25
15. SANJA LAKIĆ	25
16. DUŠANKA BEŠLIĆ	24
17. ČEDOMIR JANKOVIĆ	24
18. VUKAŠIN JARAMAZ	24
19. ČEDOMIR KARANIKIĆ	24
20. ŽIVKO PEJOVIĆ	24
21. SLOBODAN STANIŠIĆ	24
22. VASILIJA VUKOSAVOVIĆ	24
23. JOVAN ABRAMOVIĆ	23
24. MARJANA KOTRI	23
25. LUKA BEŠLIĆ	22

GRAD SPLIT

Ukupno birača:	355	
Glasovalo birača:	20	(5,63 %)
Važećih listića:	20	(100,00 %)
Nevažećih listića:	0	(0,00 %)

U vijeće crnogorske nacionalne manjine izabrani su:

1. RADOSAV JOVANOVIĆ	17
2. BORIVOJE MILOŠEVIĆ	17
3. LJILJANA DAJAK	16
4. JOVAN KIJANOVIĆ	16
5. DUŠICA MIJUŠKOVIĆ-MALADA	16
6. BORIVOJE STEVOVIĆ	16
7. NEBOJŠA TOMOVIĆ	16
8. ŽARKO VOJINOVIĆ	16
9. DANILO VOJVODIĆ	16
10. NATAŠA GERŽELJ	15
11. SLOBODAN MRAČEVIĆ	15
12. SRĐANA PERIČIĆ	15
13. BOGDAN POPOVIĆ	15
14. NIKOLA GRAHOVAC	14
15. ĆAZIM MATEZIĆ	14

GRAD RIJEKA

Ukupno birača:	308	
Glasovalo birača:	24	(7,79 %)
Važećih listića:	24	(100,00 %)
Nevažećih listića:	0	(0,00 %)

U vijeće crnogorske nacionalne manjine izabrani su:

1. ALEKSA JOKIĆ	22
2. DRAGUTIN LAKIĆ	22
3. NIKOLA LUČIĆ	22
4. DUŠANKA BEŠLIĆ	21
5. DANICA LAKIĆ	21
6. SANJA LAKIĆ	21
7. LUKA BEŠLIĆ	20
8. MILOŠ BULATOVIĆ	20
9. LIDIJA GAŠPARAC	20
10. ĆEDOMIR JANKOVIĆ	20
11. ĆEDOMIR KARANIKIĆ	20
12. PETAR KUMBUROVIĆ	20
13. MIROSLAV BUBANJA	19
14. MARJANA KOTRI	19
15. VASILIJA VUKOSAVOVIĆ	19

GRAD ZAGREB

Ukupno birača:	1.313	
Glasovalo birača:	103	(7,84 %)
Važećih listića:	102	(99,03 %)
Nevažećih listića:	1	(0,97 %)

U vijeće crnogorske nacionalne manjine izabrani su:

1. MILANKA BULATOVIĆ	73
2. dr. sc. PETAR POPOVIĆ	70
3. DUŠAN MIŠKOVIĆ	68
4. DANILO IVEZIĆ	67
5. prof. dr. sc. LJUBOMIR KULJAČA	67
6. dr. sc. ZORAN DRAŠKOVIĆ	66
7. dr. sc. RADOMIR PAVIĆEVIĆ	66
8. NATAŠA RAŠOVIĆ BODIŠ	66
9. dr. sc. NIKOLA MIŠKOVIĆ	65
10. prof. dr. sc. SAVA BOGDANOVIĆ	64
11. JADRANKA ŠINCEK	64
12. NATAŠA MUSIĆ	63
13. BOŽIDAR POPOVIĆ	63
14. BOŽIDAR JOVANOVIĆ	59
15. MILANKA BUNČIĆ	58
16. MURAT MEKIĆ	58
17. MILO BANOVIĆ	57
18. VIKTORIJA BOŽIČEVIĆ	57
19. DANILO BUNČIĆ	57
20. MIRO DAJOVIĆ	57
21. MARKO BOGDANOVIĆ	56
22. BRANKO KLIKOVAC	55
23. ANANIJE STOJOVIĆ	55
24. MARICA HORVAT	53
25. EMILIJANO NEŠKOVIĆ	53

GRAD PULA – POLA

Ukupno birača:	306	
Glasovalo birača:	33	(10,78 %)
Važećih listića:	30	(90,91 %)
Nevažećih listića:	3	(9,09 %)

U vijeće crnogorske nacionalne manjine izabrani su:

1. LJUBIŠA KILIBARDA	25
2. MIRKO VUČINIĆ	21
3. VIDA K MIĆUNOVIĆ	20
4. NOVAK BOŠKOVIĆ	19
5. BOGIĆ BULATOVIĆ	19
6. MIRKO IVANOVIĆ	19
7. BORIS MIĆUNOVIĆ	19
8. BOŽIDAR RADULOVIĆ	19
9. SLOBODAN MIRKOVIĆ	18
10. GOJKO NEŠKOVIĆ	18
11. ŽELJKO ŠĆEPANOVIĆ	18
12. MILAN DROBNJAK	17
13. STANICA MALOBABIĆ	17
14. ALEKSANDAR TAUŠAN	16

IZBORI ZA PREDSTAVNIKE U ŽUPANIJAMA I GRADOVIMA

ZAGREBAČKA ŽUPANIJA

Ukupno birača:	127	
Glasovalo birača:	24	(18,90 %)
Važećih listića:	24	(100,00 %)
Nevažećih listića:	0	(0,00 %)

Za predstavnika crnogorske nacionalne manjine izabran je:

1. VUJADIN PRELEVIĆ 24

ZADARSKA ŽUPANIJA

Ukupno birača:	109	
Glasovalo birača:	4	(3,67 %)
Važećih listića:	4	(100,00 %)
Nevažećih listića:	0	(0,00 %)

Za predstavnika crnogorske nacionalne manjine izabran je:

1. AHMED SMAILAGIĆ 4

OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA

Ukupno birača:	289	
Glasovalo birača:	42	(14,53 %)
Važećih listića:	40	(95,24 %)
Nevažećih listića:	2	(4,76 %)

Za predstavnika crnogorske nacionalne manjine izabran je:

1. prof. dr. sc. MILORAD NIKČEVIĆ 32

SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA

Ukupno birača:	489	
Glasovalo birača:	20	(4,09 %)
Važećih listića:	20	(100,00 %)
Nevažećih listića:	0	(0,00 %)

Za predstavnika crnogorske nacionalne manjine izabran je:

1. MIROLJUB STARČEVIĆ 20

DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA

Ukupno birača:	275	
Glasovalo birača:	1	(0,36 %)
Važećih listića:	1	(100,00 %)
Nevažećih listića:	0	(0,00 %)

Za predstavnika crnogorske nacionalne manjine izabran je:

1. RATKO JOVOVIĆ 1

GRAD OSIJEK

Ukupno birača:	129	
Glasovalo birača:	27	(20,93 %)
Važećih listića:	27	(100,00 %)
Nevažećih listića:	0	(0,00 %)

Za predstavnika crnogorske nacionalne manjine izabran je:

1. SINIŠA POPOVIĆ 20

GRAD DUBROVNIK

Izbori za predstavnika za crnogorsku nacionalnu manjinu nisu održani jer nije bilo kandidatura.

<i>Broj birača</i>			
<i>Glasovalo</i>	2007.	2011.	2015.
<i>(%)</i>			
OSIJEK	182	177	129
	25	45	27
	(13,74%)	(25,42%)	(20,93 %)
PULA	377	341	306
	24	48	33
	(6,37%)	(14,08%)	(10,78 %)
RIJEKA	413	386	308
	63	76	24
	(15,25%)	(19,69%)	(7,79 %)
SPLIT	477	432	355
	62	25	20
	(13,00%)	(5,79%)	(5,63 %)
ZAGREB	1612	1525	1313
	210	118	103
	(13,03%)	(7,74%)	(7,84 %)

Donosimo pismo koje je, uoči izbora za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina, bilo upućeno Crnogorkama i Crnogorcima u Gradu Zagrebu u ime Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb.

POZIV CRNOGORKAMA I CRNOGORCIMA U ZAGREBU

Poštovani

Vijeće crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba završilo je svoj treći četverogodišnji mandat. S ponosom možemo reći da smo kvalitetom dosadašnjeg rada prepoznati i kao kolektivitet i kao pojedinci, s aktivnostima u okviru ostvarivanja prostora kulturne autonomije i programima koji su postali kulturna događanja i sastavni dio života ovog Grada, a time i Republike Hrvatske.

Bez svojih Crnogorki i Crnogoraca ni Zagreb ne bi bio ono što jeste.

Preko Vijeća nam je omogućeno ostvarivanje kolektivnih političkih prava, sudjelovanje u javnom životu i upravljanju lokalnim poslovima. Vijeće **predlaže** mjere za unapređivanje položaja crnogorske nacionalne manjine u Gradu Zagrebu, **ističe** kandidate za dužnosti u tijelima uprave Grada i Republike, **daje mišljenje i primjedbe** na programske sadržaje radijskih i TV stanica i mora biti **obaviješteno** o svim pitanjima o kojima raspravlja Gradska skupština i radna tijela, a koja se tiču položaja i statusa crnogorske nacionalne manjine. Vijeće broji 25 članova s mandatom od 4 godine. Legitimitet članovima Vijeća crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba dajete Vi, Crnogorke i Crnogorci Grada Zagreba. Stoga Vas i pozivam da u nedjelju:

31. 5. 2015. izadete na IZBORE

BIRAČKO MJESTO br. 11 Ul. grada Vukovara 56a/I (od 7h do 19h)

Za one s prebivalištem: Novi Zagreb-zapad; Novi Zagreb-istok; Črnomerec; Trnje, Gornji grad-Medveščak; Donji grad, Brezovica; Trešnjevka-jug; Stenjevec; Podsused-Vrapče; Trešnjevka-sjever (**zapadni dio grada**)

BIRAČKO MJESTO br. 12 Vrpoljska 10/I Dvorana-Donja Dubrava Mjesni Odbor „Ivan Mažuranić“ (od 7h do 19h)

Za one s prebivalištem: Maksimir; Gornja Dubrava; Peščenica-Žitnjak; Sesvete; Podsljeme; Donja Dubrava (**istočni dio grada**)

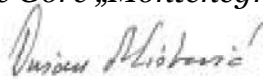
i izaberete članove Vijeća crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba za četvrti saziv.

Ujedno Vas pozivam, da ukoliko još nijeste bili u Crnogorskom domu, Trnjanska cesta 35, dođete i provjerite zašto ga nazivamo Crnogorskim domom.

Sastavni dio ovog dopisa je lista predloženih kandidata za članove Vijeća s kraćim biografskim podacima.

Srdačno Vas pozdravljam i do skorog viđenja!

Za Društvo Crnogoraca i prijatelja
Crne Gore „Montenegro“ Zagreb

Dušan Mišković, predsjednik

Napomena: Poštovani, Vaše ime, prezime i adresa su iz Izvoda popisa birača crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba, koji smo dobili temeljem Zakona o popisu birača.

Deklaracija o nesnošljivosti i etnocentrizmu u Hrvatskoj

Zastupnici nacionalnih manjina u Hrvatskom Saboru, predstavnici i pripadnici naroda koji su bili istrijebljivani u Drugom svjetskom ratu (Romi, Židovi, Srbi i drugi), koji su doživjeli milijunski egzodus od 1945. do danas (Nijemci, Talijani, Mađari, Srbi i drugi) i koji desetljećima sudjeluju u izgradnji tolerantnog i demokratskog društva i međunarodno afirmirane i evropski prihvaćene države ponovo su

- **Suočeni** s eskalacijom etnocentrizma i netolerancije u Republici Hrvatskoj;
- **Svjedoci** šovinističkih izjava jedne europarlamentarke koja poziva na etničku netrpeljivost i etničko čišćenje;
- **Diskriminirani** od pojedinih stranaka koje su na temeljima nacionalizma i isključivosti stvorile kako svoju političku ideologiju tako i svoju političku praksu;
- **Uvjereni** da takvo stanje predstavlja sigurnosni problem za nacionalne manjine i prepreku za ostvarivanje njihovih Ustavom i međunarodnim ugovorima zajamčenih prava;
- **Svjesni** da razvoj pokreta koji se kontinuirano pozivaju na rat, koji obnavljaju ratnu retoriku i koji militariziraju javno i političko djelovanje mogu dovesti do porasta aspiracija za autoritarnim političkim vrijednostima i sustavima u kojima će biti narušene vrijednosti mira, pluralizma i multietničnosti;
- **Potreseni** činjenicom da takve ideologije osporavaju i nasilnim sredstvima onemogućavaju primjenu Zakona o službenoj uporabi manjinskih jezika i pisma u pojedinim dijelovima zemlje;
- **Upoznati** sa sve većom popularnošću takvih stavova, posebno u manje obrazovanim segmentima stanovništva, šutnjom većine građana i sve učestalijim govorom mržnje u javnom prostoru i medijima, na stadionima i u svakodnevnoj komunikaciji,

Izražavaju svoje najoštrije suprostavljanje diskriminaciji i pozivima na diskriminaciju svih onih koji su drugačiji od većine po svojim individualnim i kolektivnim osobinama, uključujući nacionalne, vjerske, rasne, rodne i dobne karakteristike te političke i idejne orijentacije.

Mnogi pripadnici nacionalnih i drugih manjina osjećaju povećanu nesigurnost i nelagodu zbog ponovne eskalacije straha i netolerancije u Republici Hrvatskoj, zato u njihovo ime i kao njihovi zastupnici tražimo solidarnost i pomoć svih odgovornih institucija, a u prvom redu institucija Hrvatske vlade, institucija Europske Unije i institucija civilnog društva. Ujedinjeni i odlučni u podršci njezinu sadržaju i njezinoj svrsi, te svjesni ozbiljnosti današnjeg društvenog trenutka, potpisujemo ovu Deklaraciju kao osnove našeg opredjeljenja i djelovanja na očuvanju tolerancije i demokracije, političkog pluralizma i manjinskih prava koje smo, djelujući s većinom političkih snaga u Republici Hrvatskoj, dosad uspjeli izgraditi.

Zastupnici Nedžad Hodžić, Furio Radin, Milorad Pupovac, Dragan Crnogorac, Šandor Juhas, Veljko Kajtazi, Vladimir Bilek, Milan Horvat i Predsjednik Savjeta za nacionalne manjine Aleksandar Tolnauer.
U Puli, 14. svibnja 2015.

Jedan mladi Englez, koji je kao vojnik čudom preživio strahote I svjetskog rata, po povratku u domovinu prijavio se u elitnu vojnu školu u plemenitoj i mladalački iskrenoj želji da tako spriječi da se ikad ponove verdenska i sve druge klanice „veljega rata“. Poslije završetka II svjetskog rata, u kom je dospio na najviša komandna mjesta, pišući memoare zabilježio je gorko razočaranje, žaljenje i neshvatanje kako nije spriječeno ono što je svojom umjetničkom fikcijom navjestio Tomas Man, pisac koji je njemačku književnost uveo u evropske i svjetske vrhove.

U jesen 45., kada se i u razrušenoj Francuskoj, poslije tog još „veljeg“ rata, moralo graditi i očekivala se plima brucoša na tehničkim fakultetima, najveći broj upisanih pariskih studenata bio se opredijelio za tzv. čistu filozofiju, jer su se, prema vlastitom priznanju, pitali o smislu života! Da li bi bilo uputnije da su se pitali kako je sve počelo? A počelo je – nesnošljivošću prema, kako se to sada kaže, drugom i drugačijem ...

Danas – kada slavimo 70 godina od pobjede nad fašizmom i kad se već i samo pominjanje antifašizma vrlo često i olako izjednačuje s titoizmom – primjerenije je bilo tim povodom čuti mišljenje nekog mlađeg, ko bez ikakvih utega može progovoriti o fašizmu kao „nemani koja ima stotinu lica“. Stoga donosimo razgovor Vlatka Simunovića, uglednog književnog kritičara i urednika POBJEDE za kulturu, s Andrejom Nikolaidisom, crnogorskim književnikom mlađe generacije koji se nezaustavljivo uspinje ka evropskom književnom tronu. Ako je vrhunac piščevog umjeća da život pretvori u literaturu, onda autoru kojeg se naši čitaoci sigurno sjećaju po knjizi „Sunčani dan na La Plaza de la Constitución“ (NZCH / Antibarbarus / Plima, 2008) poželimo i nemoguće – da sve strahote života zauvijek utamniči književnom fikcijom.

POBJEDE NAD FAŠIZMOM NIŽU SE DOK JE TUĐI FAŠIZAM U PITANJU

O fašizmu kao nemani koja ima stotinu lica književnik Andrej Nikolaidis napisao je brojne eseje, analize i komentare. Za *POBJEDU*, povodom Dana pobjede, govori o fenomenima koji su inherentno fašistički u kulturi, društvu, političkom i ekonomskom sistemu savremenog svijeta.

POBJEDA: Čitav svijet danas slavi Dan pobjede nad fašizmom. Jesmo li ga istinski pobijedili?

NIKOLAIDIS: Šteta što Ratko Mladić nije bio obaviješten da je četrdesetpete fašizam pobijeden. Ili što o tome svojevremeno nisu obaviješteni Afroamerikanci iz čarobnog grada po imenu Sveti Augustin na Floridi, gdje je Kju Kjuks Klan i sredinom šezdesetih, dakle dvije decenije nakon „pobjede nad fašizmom“, marširao ulicama. Djecu bi bilo manje strah, jer bi im majke govorile: da, klanovci jesu fašisti, ali ne brini, mili moj, fašizam je poražen. Svijet je slobodan. Samo ne za nas.

Šta vam hoću reći: pobjede nad fašizmom se nižu dok je tuđi fašizam u pitanju, sve dok na red ne dođe borba protiv vlastitog fašizma.

Istinska borba protiv fašizma podrazumijeva bolna propitivanja: šta je to inherentno fašističko u našoj kulturi, društvu, političkom i ekonomskom sistemu? Ako toga nema, ostaju tek prazne proslave i fašizam koji raste u srcu sistema, sve dok ne iskoči iz njegovih grudi – kao Alien u filmu Ridlija Skota, kao naši nacionalizmi iz srca Titove Jugoslavije početkom devedesetih (i koju godinu ranije) prošlog vijeka.

POBJEDA: Da li antifašizam i crnogorska samosvijest, barem ukoliko su shvaćeni ispravno, idu ruku pod ruku?

NIKOLAIDIS: Ja sam vam za to pitanje slab sagovornik. Parafraziraću Kafku: ne samo da ne znam šta imam zajedničko sa Crnogorcima, Srbima ili Grcima, nego ne znam ni šta imam zajedničko sa samim sobom. Sretni su ljudi koji, posve uvjereni da znaju o čemu govore, izgovaraju „mi“. Ja, rekoh, ne znam ni šta je to, ko je to „ja“.

Osim toga, mislim da će neke stvari koje se tiču crnogorskog identiteta, a koje nisu riješene za, kako se voli reći, „milenijskog trajanja crnogorske države“, po svoj prilici i ostati neriješene. Svijet se, naime, mijenja velikom brzinom, mijenja se radikalno i nema običaj da čeka na nas. Kada stvari koje su morale biti završene u 19. ne završite ni početkom 21. vijeka, to ostavlja posljedice.

POBJEDA: *Na Balkanu se posljednjih 25 godina miješaju kosti partizana, četnika i ustaša, zavisno od dnevnopolitičkih potreba lijevih ili desnih političkih opcija. Osim što je znak najdubljeg nepoštovanja prema antifašistima, da li to treba shvatiti i kao znak upozorenja da je istorijsko shvatanje antifašizma opasno ugroženo pred najezdama nacionalističkih i klerikalističkih falangi?*

NIKOLAIDIS: Mislim da je Titova Jugoslavija bila apsolutni istorijski vrhunac svih južno-slovenskih naroda. Ta je država, međutim, imala ozbiljnih problema. Već pominjani Ratko Mladić, koji će počiniti genocid u Srebrenici, nije treniran u Hitlerjugendu, nego u JNA, vojsci-pobjednici nad fašizmom.

Druga, ne manje bitna, stvar tiče se fašizacije ovdašnjih društava, koja je sprovedena devedesetih – i tu Crna Gora nipošto nije izuzetak. Tiče se onoga što je iz te fašizacije izronilo. Ne može se od priče o fašizmu devedesetih (i dvijehiljaditih, napokon) stalno bježati u četrdesetprvu, pa drviti o partizanima i četnicima, jer odgovor nije tamo. Tragedija Jugoslavije bila je u tome što su fašizaciju devedesetih sprovedli simbolički sinovi i unuci pobjednika nad fašizmom iz četrdesetpete. Nisu srpski fašizam devedesetih proizveli četnici, nego nasljednici komunista. Nije Tuđman bio ustaški emigrant, nego visokopozicionirani oficir i čak i naučnik u komunističkom sistemu. Nisu u Crnoj Gori devedesetih vladali četnici, nego podmladak Partije.

Vratimo se na monstruma koji se, kao Godzila, uzdigao iz fašizacije devedesetih. Vratimo se na čudovište tranzicije, za čije stupanje na scenu je fašizacija devedesetih pripremila teren. *To se, tranzicija, nakon rata u Hrvatskoj, Bosni i na Kosovu, pretvorila u Četvrti jugoslavenski rat.* Nikada objavljeni, ali stoga ne manje strašni, sveopšti rat protiv siromašnih. Zato je fašizaciju, ratove i tranziciju na prostoru bivše Jugoslavije nužno tretirati kao jedinstven proces: fašizacija je vodila u ratove, a ratovi su bili priprema za tranziciju.

„Prvobitna akumulacija kapitala“ je, jasno, eufemizam za sveopštu pljačku. „Tranzicija“ je, jasno, eufemizam za dugotrajnu i legalizovanu sveopštu pljačku. „Tranzicioni pobjednici“ je, jasno, eufemizam za one koji su, zahvaljujući bliskosti sa elitama koje su fašizovale postjugoslovenska društva, privatizovali javna dobra. Njihova ideologija je neoliberalni socijalni darvinizam, koji je glorifikacija nejednakosti, i kao takav, u osnovi, fašizam. Veličanje „sposobnijih“, „bržih“, „prilagodljivijih“ ne razlikuje se u biti od veličanja raso, nacionalno ili civilizacijski superiornijih. Krajnji rezultat takve politike je strahovita nejednakost, kriza demokratije i stvaranje oligarhija. To je plodno tle za fašističko cvijeće zla.

POBJEDA: *Vjerujete li da su partije i pokreti koji antifašizam razumiju kao temeljnu vrijednost crnogorske istorije kadri učiniti i korak dalje, prepoznajući i operacionalizujući antifašizam kao bitan faktor u izgrađivanju kohezije unutar naroda i njegove samosvijesti kada je u pitanju istorijsko reflektiranje o samome sebi? Prepoznajete li da neko nešto čini u tom smjeru?*

PRENATALNO DUŽNIČKO ROPSTVO ZOVE SE „SLOBODA“

POBJEDA: *Umberto Eko je svojevremeno kazao: „Fašizam se može vratiti i pod najnevinijom maskom. Naša je dužnost da ga razotkrijemo i da upremo prstom na svaki od njegovih primjera svakog dana, na svakom mjestu na svijetu. Sloboda i oslobođenje zadaci su kojima nikada nema kraja“. Što vidite kao najozbiljniju prijetnju slobodom svijetu?*

NIKOLAIDIS: Kojem slobodnom svijetu? Čovjek se rađa i umire dužan. Kako onda može biti slobodan? Svaka francuska beba rađa se sa 22.000 eura duga. Čovjek se, dakle, rađa u lancima, dok se svugdje naokolo, dokle pogled seže, vijore visoko podignute zastave slobode. Prije nego što beba odraste, pa počne raditi i vraćati dug, ona će trebati obrazovanje. Koje, uglavnom, nije moguće bez dodatnog zaduživanja. Federalne rezerve procjenjuju da ukupan iznos studentskih kredita u Sjedinjenim Državama iznosi 1.000 milijardi dolara. Dakako, u današnjoj kulturi eufemizma, koja ima svoj novogovor i lako ga je pratiti jer ga papagajski ponavljaju svi, od UN-a, Trojke, EU, nacionalnih vlada do medija i NVO aktivista, prenatalno dužničko ropstvo zove se „sloboda“, a sistem duga i kredita, kojim upravljaju banke, zove se „slobodni svijet“.

kao pulsirajući, u svojoj složenosti neuhvatljivi svjetski ekonomski sistem. Kako kaže Kavafi: jer takve stvari zasjenjuju varvare – zgrade su im visoke, procedure demokratske, držanje uzvišeno, parole pune nade i ideala, a namjere najbolje. Ako im ne prestanete aplaudirati i ruke ne vratite u džepove, biće kasno; vaši ionako tanki novčanici više neće biti vaši.

POBJEDA: *Kada danas govorimo o godišnjici Hitlerovog poraza, ne bi trebalo smetnuti sa uma da se danas ništa manje nego i poslije Drugog svjetskog rata odvija pozicioniranje i opredjeljivanje ostatka svijeta. Političari, uključujući i samoprovane antifašiste koji su juče uzvikivali „Nož. Žica. Srebrenica“, pokušavaju da ostvare svoje interese opredjeljujući se za jedan od centara moci – u Vašingtonu i Moskvi ... Što Vi mislite o tome?*

NIKOLAIDIS: Amerika je imperija. Kao što je i EU imperija. Držim da je važno da postoji glasna i oštra kritika SAD i EU ... Ali je pozivanje na Putina i Rusiju kao alternativu groteskno. Putin je diktator, Rusija je oligarhija, sa kapitalizmom jednako brutalnim kao što je zapadni, samo što je to takozvani „ne-liberalni kapitalizam“. Liberalan ili ne, taj kapitalizam gazi običnog čovjeka.

Vlatko SIMUNOVIĆ

(Izvor: Dnevni list POBJEDA, 10. maj 2015.g.)

MEDIJI I NACIONALNE MANJINE

U organizaciji Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske i Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske, u Opatiji je 16. juna, u hotelu „Admiral“, održan već tradicionalni seminar „Mediji i nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj“. Na jednodnevnom edukativnom seminaru, posvećenom zaštiti nacionalnih manjina i ulozi medija u demokratizaciji hrvatskog društva kroz ostvarivanje prava pripadnika nacionalnih manjina na pristup medijima, učestvovali su predstavnici manjinskih udruga i vijeća nacionalnih manjina kao i novinari i urednici manjinskih glasila te ostalih medija.

Sudionicima seminara su se najprije, u ime organizatorâ, obratili predstojnik Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina mr. sc. Branko Sočanac i predsjednik Savjeta za nacionalne manjine Aleksandar Tolnauer, a potom su govorili i saborski zastupnici nacionalnih manjina u Hrvatskom saboru: dr. sc. Furio Radin (za talijansku nacionalnu manjinu), prof. dr. sc. Milorad Pupovac (za srpsku nacionalnu manjinu), Veljko Kajtazi (za romsku nacionalnu manjinu) i Juhas Šandor (za mađarsku nacionalnu manjinu).

OSTVARIVANJE MANJINSKIH PRAVA U VREMENU KRIZE

U organizaciji Fakulteta političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, u suradnji sa Zakladom Friedrich Ebert i Savjetom za nacionalne manjine, od 21. do 24. svibnja na Brijunima je održan 19. međunarodni znanstveni skup „Nacionalne manjine u demokratskim društvima“, na temu *Ostvarivanje manjinskih prava u vremenu krize*.

Na skupu je sudjelovalo 50 sudionika iz Slovenije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Srbije, Češke i Hrvatske. U dvadeset i dva referata razmatrani su različiti teorijski i praktični aspekti ostvarivanja prava nacionalnih manjina u demokratskim društvima. Poseban naglasak je stavljen na razmatranje utjecaja gospodarske i političke krize na ostvarivanje ljudskih i manjinskih prava. Osim znanstvenika iz navedenih zemalja, na skupu su sudjelovali i zastupnici nacionalnih manjina u Hrvatskom saboru. Skup je održan pod Visokim pokroviteljstvom predsjednika Hrvatskog sabora, g. Josipa Leke.

U okviru skupa održana je i tradicionalna Regionalna škola ljudskih i manjinskih prava, koju su pohađali studentice i studenti Fakulteta političkih znanosti iz Beograda, Fakulteta političkih znanosti iz Zagreba te studenti na razmjeni u okviru ERASMUS programa.

(www.fpzg.unizg.hr)

Mr. Sočanac je na samom početku skupa čiji je cilj poboljšanje pristupa nacionalnih manjina medijima naglasio da Republika Hrvatska posvećuje posebnu pozornost provedbi međunarodnih ugovora i konvencija, prije svega evropske Okvirne konvencije o zaštiti nacionalnih manjina u kojoj se govori o pravima nacionalnih manjina da se u medijima mogu služiti vlastitim jezikom; o tome je Vlada već četvrti put izvjestila Vijeće Evrope i očekuje njegovo mišljenje.

Osvrnuvši se i na prije mjesec dana potpisanu Deklaraciju o nesnošljivosti i etnocentrizmu (str. 19), g. Tolnauer je upozorio da iako bi mediji trebalo ponajprije da daju stvarni doprinos toleranciji i razumijevanju drugog i drugačijeg, svjedoci smo da to u posljednje vrijeme nije tako, da u medijskom prostoru ne postoji dijalog već samo monolog, da se medijski prostor, kad su u pitanju nacionalne manjine, nastoji svesti na folkloriranje i na priredbe o tome ko kakve kolače peče. Istakao je da ne može biti demokratskog društva ako u njemu svi koji plaćaju porez nisu i politički predstavljeni i da mora prestati marginalizacija političkog predstavljanja manjina i onog što one u društvu predstavljaju te je pozvao medije, prije svih HRT, da daju doprinos senzibiliziranju javnosti za demokratske vrijednosti manjinske politike.

Podsjećajući da dok se prvi dio podnaslova seminara odnosi na zaštitu manjina, a drugi se odnosi na ulogu medija u demokratizaciji hrvatskog društva, g. Radin se zapitao da li danas mediji (i javni i privatni) uopšte doprinose demokratizaciji društva i ustvrdio

da je prostor svijesti veći u medijima manjina nego li u medijima na većinskom jeziku. Premda se to obično objašnjava zakonima tržišta, on je precizirao da je u pitanju tzv. političko tržište, jer kako drukčije objasniti činjenicu da su nacionalni mediji prešutjeli pomenutu Deklaraciju, dok su se manjinski pa i neki lokalni mediji oglasili o njoj, percipirajući da je na djelu diskriminacija, što je samo jedan od načina kako pripadnici manjina mogu djelovati upozoravajuće u društvu, predstavljajući tako i svojevrsan lakmus-papir odnosa u društvu.

Pridružujući se prethodno iznijetim stavovima da se u posljednje dvije-tri godine bilježi porast netolerancije u našoj zemlji, g. Pupovac je iznio da je u početku ona bila izražena u sukobu između socijalno-liberalnog i nacionalno-klerikalnog koncepta društva, a kad se mislilo da će se taj politički sukob iscrpjeti na pitanjima odgoja, braka i sličnih tema netolerancija je izašla iz političkog i svetonazorskog okvira u pravcu antimanjinske kampanje u kojoj su učestvovala političke stranke i nevladine organizacije, ali i predstavnici crkve, da bi se u posljednjih godinu dana otvoreno prakticirala aktivna i agresivna netolerancija prema pripadnicima nacionalnih manjina, njihovim organizacijama i njihovim predstavnicima. Na kraju izlaganja naveo je svoje nekadašnje uvjerenje da smo bili ostavili iza sebe razloge za strahove i zabrinutost zbog isključenosti manjina iz opštih i javnih poslova, a sada ispada da to nije tako i izgleda kao da je neko donio odluku da nakon što je Hrvatska ušla u EU (čemu su manjine obilato doprinosile) da je ona time svoje obaveze prema manjinama završila?

CRNOGORCI U MEDIJIMA

U multinacionalnom magazinu **PRIZMA** – u emisiji **HRT** emitovanoj 2.5. i posvećenoj dobnoj strukturi pripadnika nacionalnih manjina – predsjednik Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb Dušan Mišković govorio je o razlozima zašto su pripadnici crnogorske nacionalne manjine najstariji (odmah poslije slovenačke manjine) te iznio svoja očekivanja kada bi se mladi ljudi mogli aktivirati u radu Društva.

U emisiji tog magazina prikazanoj 9.5. govorio je, povodom predstavljanja njegove **Grafičke mapa OKTOIH 1494-2014** (v. br. 92), akademski slikar **Dimitrije Popović**, a tajnik Vijeća crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba **Daniilo Ivezić** govorio je o značaju pojave **OKTOIHA PRVOGLASNIKA** (1494. godine), prve štampane knjige na slovenskom Jugu.

Saborski zastupnik g. Kajtazi iznio je da smo svi svjedoci da su u javnom prostoru manjine, posebno romska i srpska, sve više na udaru, a potom je vrlo temeljito obrazložio zašto se zbog lošeg socijalnog položaja romske nacionalne manjine, ali i velikog broja ostalih građana, zalaže za ukidanje RTV pristojbi, tj. sadašnjeg načina financiranja javnog medija.

I g. Juhas Šandor je iznio da bez glasa manjina nema ni demokratskog društva, potkrepljujući to podatkom da kad je npr. u pitanju upotreba ma kog manjinskog jezika nije pružena prilika manjinskim predstavnicima da na lokalnom nivou objasne da je manjinska kultura sastavni dio hrvatske kulture, pa većina ne bi imala dojam da manjine stalno nešto traže.

U drugom dijelu skupa polaznici seminara saslušali su analitična i vrlo korisna izlaganja prof.dr.sc. Gordane Vilović i prof.dr.sc. Siniše Tatalovića sa Fakulteta političkih znanosti u Zagrebu te glavnog urednika novinske agencije **STINA** Stojana Obradovića, mr. sc. Suzane Kunac iz Agencije za elektroničke medije, Branke Mandić s HRT i Lele Vujanić iz Ministarstva kulture.

U trećem dijelu seminara govorili su i brojni učesnici seminara, iznoseći i vrlo konkretne primjere netolerancije prema nacionalnim manjinama, širenja neistina kroz medije te izostanka javnih reakcija, ali i pozitivne primjere o prihvaćenosti nacionalnih manjina u društvu.

Z.D.

CRNOGORSKO VEČE – SERATA MONTENEGRINA

Danijel Domazet (kahon)

Edin Džaferagić (harmonika)

„4 M“

Milanke: Bunčić, Marić i Bulatović & Milunka Medojević

(Fotografije iz Umaga: Hrvoje Šincek)

U organizaciji Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Bujština“ Umag, 7. 6. 2015. godine održano je, sada već tradicionalno, **CRNOGORSKO VEČE – SERATA MONTENEGRINA**.

U lijepoj dvorani gostoljubivih domaćina, Zajednice Talijana „Fulvio Tomizza“, program su izveli:

Pjevački zbor zajednice Talijana „*Fulvio Tomizza*“ Umag
Filip Alessio - *klavir*
Milunka Medojević - *poezija*
Pjevački zbor „*Montenegro*“ Društva „Montenegro“ Zagreb

Raznoliki program, stihovi, talijanske kancone i crnogorske tradicionalne pjesme oduševili su prepunu dvoranu gostiju iz Buja, Umaga, Pule, Rovinja ...

Druženje se nastavilo uz bogatu trpezu, pjesmu i priču u toploj i čarobnoj umaškoj noći.

(www.vijece-crnogoraca-zagreb.hr)

DAN NACIONALNIH MANJINA GRADA ZAGREBA

U Zagrebu je 14.6.2015. godine održana manifestacija „*Dan nacionalnih manjina Grada Zagreba*“ u jedinstvenom prostoru parka Zrinjevac.

Program je izvelo 18 nacionalnih manjina: albanska, bošnjačka, crnogorska, češka, mađarska, makedonska, romska, slovenska, srpska, bugarska, njemačka, poljska, rusinska, ruska, slovačka, talijanska, ukrajinska i židovska nacionalna manjina.

Ova već tradicionalna manifestacija okupila je pripadnice i pripadnike „manjinaca“, njihove prijatelje, turiste, slučajne prolaznike i manjim dijelom građane Zagreba, kojima je prvenstveno namijenjena. Predstavljanjem svoje tradicije, pjesmom, plesom, nacionalnom trpezom željelo se doprinijeti međusobnom upoznavanju, zbližavanju i širenju tolerancije u gradu u kojem živimo. Neshvatljiva medijska izolacija, koja se, na žalost, ponavlja kao i kod proteklih manjinskih izbora: gotovo nijedne najave ovoga lijepog događaja.

Ogroman trud uložili smo u ovu priredbu, nije nam smetala ni nepodnošljiva vrućina: svaki štand bio je poseban, ukrašen nacionalnim znamenjima, knjigama, časopisima, a posebno su tu bile prebogate trpeze: priganice, sir, pršut, proja, kukuruzne delicije, pite (sirnice, krompiruše, zeljanice, od jabuka ...), bureci, kolači razni (baklave, hurmašice, suhi kolači, štrudle ...), domaće rakije: šljiva, loza, višnjevača, jabukovača), domaća vina: vranac i ostala, svi su dali sve najbolje.

Kulturno zabavni program oduševio je sve prisutne: od instrumentalnih solo izvedbi, zbornih pjesama, folklornih dječjih kola ... Sve su na noge digli Romi, kao i inače, poseban dojam ostavile su vrhunske izvedbe pjevačkog zbora talijanske manjine, srpskog Društva „Prosvjeta“ i zbora „Lira“, židovske manjine.

Crnogorsku nacionalnu manjinu predstavljalo je Društvo Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb čije su se članice odista iskazale u kulinarskim umijećima crnogorske tradicionalne kuhinje o čemu su svjedočile ogromne gužve oko štanda i želja prisutnih da probaju crnogorske specijalitete i vino Vranac.

U kulturnom dijelu manifestacije nastupio je mješoviti Zbor „Montenegro“, a kao svojevrsan uvod u njegov nastup predstavljena je crnogorska svitna ženska i muška narodna nošnja.

Prekrasno, dojmljivo, sa puno entuzijazma i uloženog truda i: VIDIMO SE DOGODINE!

Milanka Bulatović

(www.vijece-crnogoraca-zagreb.hr)

Komemorativna sjednica povodom smrti Dragice Tomas održana u Podgorici

IKONE NIKADA NE UMIRU

– Ti likovi su u njenom tumačenju često prelazili u simbole iz stvarnosti, trpljenja, humanosti i patnje univerzalnog značenja – rekao je Perović.

On je objasnio da je Tomas dala nemjerljiv doprinos afirmaciji crnogorske kulture.

– Dragica Tomas je životnim opredjeljenjem i umjetničkim aktivnostima neprestano dokazivala privrženost nacionalnoj kulturi i obnoviteljskoj Crnoj Gori, kao izvoru vlastitog samopouzdanja, kao neimar scenske umjetnosti koja zahtijeva mnoge žrtve – rekao je Perović.

Reditelj Blagota Eraković istakao je da je Dragica Tomas na svakoj pozorišnoj sceni u Crnoj Gori i ostatku svijeta uvijek ostavljala imaginativni trag svojstven samo velikim umjetnicima.

Istorija pozorišta crnogorske kulture sa Dragicom Tomas odavno ima svoju ikonu. Ona je u svakoj prilici ponosno svjedočila o pozorištu kao o vrhunskoj ideji ljudskog duha. Nikada nije prestajala da zrači – rekao je direktor Crnogorskog narodnog pozorišta Janko Ljumović juče, na komemoraciji u CNP-u, povodom smrti velike dive crnogorskog glumišta.

Komemoraciji su prisustvovali porodica i kolege Dragice Tomas, njeni dugogodišnji prijatelji, saradnici i poštovaoci njenog rada.

Ponosni svjedok

Janko Ljumović ispričao je da je mnogo puta, nakon predstava u kojima je igrala Dragica Tomas, slušao publiku dok napušta salu kako zadovoljno spominje njeno ime. On je istakao da se uvijek osjećala ljubav i zadovoljstvo gledalaca zbog toga što imaju takvu glumicu.

Književnik i pozorišni kritičar Sreten Perović podsjetio je da je Dragica Tomas ostvarila vrhunske uloge tumačeći likove iz crnogorske dramaturgije i karaktere naših majki, sestara i supruge.

**HVALA ZA ŠEZDESET
DOSTOJANSTVENIH GODINA**

Glumac Mirko Vlahović zahvalio je Dragici Tomas za 60 godina bivstvovanja u svijetu umjetnosti, brojnim ulogama, dostojanstven odnos prema profesiji ...

– Hvala Vam, Dragice Tomas, što ste bili heroína do posljednjeg daha. Hvala Vam što ste bili uzorna građanka svoje zemlje. Hvala Vam što ste se kao niko radovali novim ulogama. Hvala Vam što ste bili prijatelj i kolega – rekao je Vlahović.

Glumica Ana Vujošević ispričala je da je Tomas bila istinska diva crnogorskog dramskog stvaralaštva.

– Njena iskrenost, posvećenost, ljubav prema poslu, ljudskost i snažni entuzijizam pratili su je do posljednjeg dana. Bila je dama i uzor. Uživala je u druženju i radu sa nama, mladim glumcima, nesebično dijeleći iskustvo i zanimljive životne priče – rekla je Vujošević.

Metafizičarka scene

– Mi u pozorištu to zovemo „prelaz scene“. To znači da, kada glumac izađe na scenu, svi gledaju u njega, iako on može da ne radi ništa. To su te unutrašnje imaginacije koje odvajaju prosječne, zanatski obrazovane od onih metafizičara scene. Dragica Tomas to je istinski bila – rekao je Eraković.

Rediteljka i rektorka UCG-a Radmila Vojvodić podsjetila je da Dragica Tomas nije željela čitulje i govore, kao da se plašila da ne preuveličamo ni njen ni vlastiti ego, čemu smo skloni po mentalitetском sklopu.

– Vjerujući u njenu pronicljivost, čitam, ne govorim pred vama. Oprostimo se od domaće legende najčistije što u pozorištu u trenutku rastajanja možemo, posljednjim aplauzom Dragici Tomas u Crnogorskom narodnom pozorištu – rekla je Vojvodić, nakon čega je auditorijum u CNP-u ustao i višeminutnim, gromkim aplauzom odao posljednji pozdrav velikoj glumici.

M.I.

(Izvor: www.pobjeda.me i www.cnp.me)

Dragica Tomas rođena je 26. juna 1936. godine u Peći. Završila je Državnu pozorišnu školu u Novom Sadu, a prvu pozorišnu ulogu odigrala je 1955. godine. Dragica Tomas je s uspjehom tumačila brojne likove iz crnogorske, južnoslovenske i svjetske dramske literature koje su joj donijele najveća nacionalna i ondašnja jugoslovenska priznanja. Kritičari su je smatrali jednom od najvećih dramskih umjetnica u poslijeratnom crnogorskom teatru.

Prva je crnogorskom glumištu donijela Sterijinu nagradu na 20. Sterijinom pozorju (1975), za izvanredno tumačenje lika Jovane u predstavi „*Ognjište*“, u režiji Blagote Erakovića. Jedini je član CNP-a kome je pripala nagrada za životno djelo za naročite zasluge Sterijinog pozorja (2000). Dobila je i Trinaestojulsku nagradu (1968), nagradu grada Kotora, priznanje Udruženja dramskih umjetnika Crne Gore za životno djelo (1999), nagradu za životno djelo „Pavle Đonović“, priznanje Zaslužni kulturni stvaralac kojim je odlikovana od države Crne Gore, nagradu za doprinos pozorišnom stvaralaštvu „Veljko Mandić“ (2011), Veliku nagradu CNP-a (2012). Od 1999. počasni je član Crnogorskog narodnog pozorišta.

Bila je član brojnih festivalskih i drugih žirija i odbora, član glavnog odbora i žirija Sterijinog pozorja, Savjeta MESS-a u Sarajevu, odbora za dodjelu Trinaestojulske nagrade, član žirija za nagradu grada Titograda, predsjednik žirija na mnogim filmskim i pozorišnim festivalima u Beogradu, Zagrebu, Nišu, Mojkovcu, Užicama, Bijelom Polju, Nikšiću, Kotoru i td. U Crnogorskom narodnom pozorištu odigrala je preko 60 uloga. Ostvarila je zapažen uspjeh tumačeći sestru Batrićevu u „*Gorskom vijencu*“, Anu u „*Tehni*“, Jovanu u „*Ognjištu*“, Katarinu Ivanovnu u „*Braći Karamazov*“, Hekubu, Zonu Zamfirovu, Gloriju, Madonu, Petrunjelu i druge. Značajne uloge ostvarila je u TV dramama i serijama.

Do posljednjeg dana igrala je u aktuelnim predstavama koje se nalaze na repertoaru Crnogorskog narodnog pozorišta: „*Everyman Dilas*“, „*Prosidba i medvjed u jednom činu*“, „*The beauty queen*“ ... Njena posljednja uloga bila je u predstavi „*Everyman Dilas*“ Radmile Vojvodić, u kojoj je tumačila lik majke Milovana Dilasa.

Dragica Tomas je najviše domete postigla tumačeći likove iz crnogorske dramaturgije, karaktere crnogorskih majki, sestara, supruga, i ti likovi su najčešće prelazili u simbole istrajnosti, strpljenja, humanosti i patnje – univerzalnog značenja. Dragica Tomas je svojim životnim opredjeljenjem i umjetničkim aktivnostima neposredno dokazala privrženost crnogorskoj nacionalnoj kulturi i Crnoj Gori kao izvoru vlastitog samopouzdanja, kao neimar umjetnosti koja zahtijeva mnoge žrtve ali i donosi mnoga zadovoljstva i oplemenjuje onog koji daje i onog koji prima.

BRISEL: OTVORENA IZLOŽBA „OKTOIH 1494 - 2014“

Izložba grafičke mape „*Oktoih 1494 - 2014*“, autora Dimitrija Popovića, u izdanju Nacionalne biblioteke „Đurđe Crnojević“, otvorena je sinoć u Evropskom parlamentu u Briselu.

Na otvaranju obratili su se šef Misije Crne Gore pri EU ambasador Ivan Leković, pokrovitelj izložbe i šefica delegacije Evropskog parlamenta za odnose s Crnom Gorom Aneliz Doc, direktor Nacionalne biblioteke Jelena Đurović i autor izložbe Dimitrije Popović.

– Podatak da je prva crnogorska i južnoslovenska knjiga štampana u državnoj štampariji na Cetinju prije više od pola milenijuma najubjedljivije govori o tome koliko su duboko evropske vrijednosti i evropski identitet ukorijenjeni u Crnoj Gori – rekao je Leković.

Evropska poslanica Analiz Doc ocijenila je da je štampanje *Oktoiha*, prve knjige na Balkanu, 1494. godine na Cetinju, izuzetno značajan trenutak za crnogorsku i evropsku kulturu.

Autor izložbe Dimitrije Popović objasnio je da grafička mapa ne predstavlja ilustracije tekstova iz *Oktoiha*, već izraz umjetničkog nadahnuća koje na moderan način daje počast toj značajnoj knjizi.

– Grafička mapa je savremeni omaž remek djelu tipografskog umijeća i grafičkog rafinmana štampara Makarija i njegovih sedam učenika – rekao je autor.

Direktorica biblioteke Crne Gore Jelena Đurović ocijenila je da je štampanje *Oktoiha prvoglasnika* zasigurno jedna od najvažnijih stranica u crnogorskoj istoriji.

Izložba je organizovana u saradnji sa Evropskim parlamentom i Misijom Crne Gore pri Evropskoj uniji. Riječ je o gostujućoj izložbi Nacionalne biblioteke kojom je prošle godine obilježen jubilej 520 godina od štampanja *Oktoiha prvoglasnika*, prve ćirilčne knjige na jugoistoku Evrope.

R.K.

(Izvor: Dnevni list *POBJEDA*, 28. maj 2015.g.)

GRAFIČKA MAPA „OKTOIH 1494 - 2014“ U KRALJEVSKOJ BIBLIOTECI BELGIJE

Nacionalna biblioteka Crne Gore „Đurđe Crnojević“ poklonila je Kraljevskoj biblioteci Belgije u Briselu jedan primjerak bibliofilskog izdanja grafičke mape „*Oktoih 1494 - 2014*“, autora Dimitrija Popovića. Poklon je direktoru Kraljevske biblioteke Patriku Lefevru prekjuche uručila direktorka naše Nacionalne biblioteke Jelena Đurović.

Direktor Lefevr izrazio je zadovoljstvo što će grafička mapa „*Oktoih 1494 - 2014*“ obogatiti kolekciju belgijske Kraljevske biblioteke. Njega je o istoriji prve crnogorske štampane knjige i Crnojevića štampariji u kojoj je štampan *Oktoih prvoglasnik*, upoznala direktorka Đurović. Ona je istakla važnost savremene umjetničke produkcije u valorizaciji crnogorskog kulturnog nasljeđa.

Direktori biblioteka razgovarali su o mogućnostima buduće saradnje belgijske i crnogorske nacionalne biblioteke, prvenstveno u domenu razmjene digitalizovane građe. Sastanku u Briselu prisustvovali su i ministar savjetnik misije Crne Gore pri Evropskoj uniji Nataša Jovović, direktor kolekcije *Patrimoniales* u belgijskoj biblioteci dr Robert Nouwen, kao i bibliotekar crnogorske Nacionalne biblioteke Ognjen Savić. Dr Nouwen upoznao je predstavnike crnogorske delegacije sa istorijom Kraljevske biblioteke Belgije i njihovim najvrednijim kolekcijama i legatima.

J.D.

(Izvor: Dnevni list *POBJEDA*, 30. maj 2015.g.)

Jubilarni Međunarodni sajam knjiga u Podgorici

SNOVI ZA ČITANJE

Pod sloganom „*Snovi za čitanje*“ u Podgorici je, od 5. do 11. maja ove godine, održan Deseti, jubilarni, Međunarodni sajam knjiga na kojem su se predstavili mnogi izdavači i autori iz Crne Gore i regiona.

Zemlja - gošća Sajma bila je ove godine Turska, što je dalo priliku posjetiocima Sajma da se bolje upoznaju s njenom književnošću i tradicionalnim umjetnostima: slikanjem na vodi (ebru) i ukrašavanjem knjiga za vrijeme otomanskog carstva (nakašane).

Za šest dana, koliko je trajao Sajam knjiga, od inostranih pisaca čitalačkoj publici predstavili su se, pored pisaca zemlje - gosta: Iskender Pale, Islama Sećena i Aleksandra

Poter, britanska autorka desetak izuzetno čitanih ljubavnih romana, ruski pisac crnogorskog porijekla, Pavle Vojinović i izraelski diplomata i pisac Dan Orijan.

Iz Srbije su gostovali pisci Ivan Tokin, Slavoljub Stanković, Ivan Stanković, a iz Slovenije profesorka Svetlana Slapšak.

Ove godine na Sajmu su predstavljeni i autori iz Hrvatske: Damir Karakaš, Jasna Horvat, Luko Paljetak.

Neizostavni dio programa Sajma bili su i domaći autori: Ognjen Spahić, Ljubomir Đurković, Dušan Đurović, Ilija Đurović, Tatjana Kuljača, Bosiljka Pušić i drugi.

Sajam je bio otvoren svakoga dana od 11 do 22 časa, a ulaz u sajamski prostor, u garažnom dijelu šoping mola Delta Sitija, koštao je simbolično -1 euro.

U nedjelju, 10. maja, svečano su uručene brojne sajamske nagrade. Za najboljeg izdavača proglašen je Zavod za udžbenike i nastavna sredstva iz Podgorice. U istoj kategoriji nagrađena je Naklada Algoritam iz Zagreba. Za najbolji izdavački poduhvat nagradu su u istoj kategoriji dobile knjiga *Ikone u Crnoj Gori* Aleksandra Čilikova i *Sabrana djela* Stanislava Vinavera u izdanju JP Službeni glasnik i JP Zavod za udžbenike Beograd.

Priznanje za najljepše opremljen štand dobila je Zemlja - gošća, Turska.

Sajam je posjetio veliki broj ljubitelja pisane riječi, među kojima su bile i značajne ličnosti iz crnogorskog javnog i kulturnog života.

Među posjetiocima bilo je i dosta mališana i organizovanih grupa učenika koji su na ovu manifestaciju došli zajedno sa svojim nastavnicima i profesorima.

Mnogi posjetioci iskoristili su sajamske popuste da kupe neku knjigu i pridruže se onima koji, kao engleski pisac Nil Gejman, vjeruju da su knjige jedini način da držiš snove u rukama.

Iako se po broju izdavača, gostiju i posjetilaca ne može mjeriti sa Beogradskim sajmom knjiga i zagrebačkim Interliberom, koji imaju i mnogo dužu tradiciju, Sajam knjiga u Podgorici, zahvaljujući bogatom programu postaje prepoznatljivo mjesto na mapi međunarodnih sajмова.

Andelka Pavić

Knjiga Zorice Mrvaljević o narodnim umotvorinama predstavljena u Podgorici

NEISCRPNI MAJDAN CRNOGORSKOG FOLKLORA

Knjiga „*Narodne umotvorine – igre, zagonetke, praznovjerice, zdravice i kletve*“, autorke mr Zorice Mrvaljević, predstavljena je 27. maja u Muzejima i galerijama Podgorice. Riječ je o studiji koja, kroz analizu narodnih umotvorina objavljenih u periodičnim publikacijama, svjedoči o izuzetnom leksičkom i folklornom bogatstvu crnogorskog duhovnog života.

O knjizi su govorili publicista Marijan Mašo Miljić, prof. mr Aleksandar Radoman i autorka.

Čuvanje kulture

Marijan Mašo Miljić podsjetio je da je prva knjiga Zorice Mrvaljević o narodnim umotvorinama, naslovljena „*Narodne izreke i poslovice iz stare crnogorske periodike 1871 - 1912*“, imala zapažen publicitet i odjek u stručnoj javnosti. On je istakao da je autorka i u drugom dijelu knjige

pokazala da je crnogorska periodika interesantna građa za etnološka istraživanja, kao svjedočanstvo ondašnje razvijene svijesti o značaju i čuvanju narodne kulture.

– Kao etnolog, mr Zorica Mrvaljević više ističe etnografsku dimenziju sakupljene građe, ali ne zapostavlja ni njihovu drugu, književnu komponentu – objasnio je Miljić.

On je pohvalio strukturu i koncepciju knjige, naglašavajući da je autorka sabranu građu izložila hrestomatski, hronološki i po naslovima periodičnih publikacija. Na ovaj način knjiga je postala pogodnija za korišćenje i stručnjacima i laicima.

– Posebnu vrijednost u knjizi predstavljaju fusnote kao naučni aparat. U njima su data neophodna objašnjenja nekih arhaičnih riječi i izraza, kao i komparacije sa narodnim umotvorinama koje su sakupili i objavili Vuk Karadžić, Milorad Medaković i Pavle Apolonovič Rovinski – rekao je Miljić, zaključujući da je knjiga Zorice Mrvaljević ne samo izdavački, već i kulturni poduhvat.

OBJEDINJAVANJE NARODNIH PRIČA

Mr Zorica Mrvaljević ispričala je da je rad sa periodikom mač sa dvije oštrice zbog toga što zahtijeva izuzetnu posvećenost, koncentraciju i vrijeme, naročito zbog niza arhaizama i manje poznatih riječi karakterističnih za davnašnja vremena. Ipak, autorka je uspjela da se izbori sa obimnom građom i da, pri tome, izađe iz projekta sa novom idejom za treću knjigu o narodnim umotvorinama.

– U periodičnim publikacijama objavljeno je više od 200 crnogorskih narodnih priča, koje većinom mogu da se pročitaju samo u toj periodici. Tu su priče Vuka Karadžića, Vuka Vrčevića i drugih autora, ali ih niko nije sveo pod crnogorske narodne priče – rekla je Mrvaljević.

Obrazac za istraživače

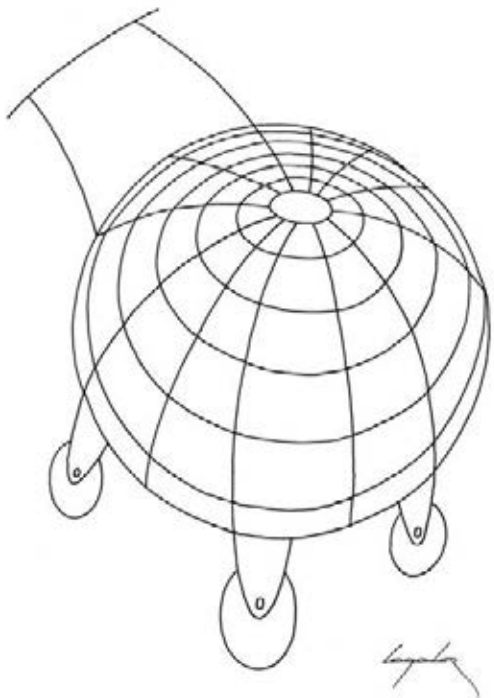
Aleksandar Radoman podsjetio je da je građa objavljena u knjizi Zorice Mrvaljević probрана iz periodičnih publikacija „*Prosvjeta*“, „*Luča*“, „*Grlica*“, „*Nova Zeta*“ i „*Zeta*“, koje su objavljivane od 1871. do 1912. godine. On je naglasio da je autorka knjige morala da konsultuje obimnu građu i sekundarnu literaturu, primijeni striktno naučnu metodologiju i da, pri tome, ima jasnu svijest o značaju ovih prilično zanemarenih elemenata našeg folklora za rekonstrukciju duhovnog života crnogorskog čovjeka.

– Posao koji je priređivanjem ove knjige obavila Zorica Mrvaljević može da posluži kao obrazac budućim istraživačima kako se savjesno, stručno i s jasnom sviješću o autohtonosti crnogorskog nasljeđa može pristupati novim istraživanjima i obradi sačuvane građe. Crna Gora je u tom smislu neiscrpni majdan, pa na publikovanje i kritičko iščitavanje čekaju brojni rukopisi koji pripadaju crnogorskom usmenom književnom korpusu – poručio je Radoman.

M.I.

(Izvor: *Dnevni list POBJEDA*, 29. maj 2015.g.)

NOVI USPJESI CRNOGORSKIH KARIKATURISTA

„LA LINEA“ MONTENEGRINA

Karikaturista Luka Lagator osvojio je nagradu *Kava* na 21. Međunarodnom konkursu karikature u organizaciji „Pro loko“ u italijanskom gradu Galarateu, blizu Milana. Nagrada nosi ime po poznatom italijanskom umjetniku Osvaidu Kavandoliju, koji je autor čuvene serije crtanih filmova *La Linea*.

Dodjeljuje se za najbolji rad u kombinaciji humorističke grafike i zadate teme. Ovogodišnja tema bila je „Globalna trgovina“, vezano za veliku svjetsku izložbu „Ekspo - 2015“ u Milanu.

Lagator je priznanje osvojio u konkurenciji 245 autora iz 45 zemalja svijeta. Izložba radova u Galarateu biće postavljena i na „Ekspo - 2015“.

– Odavno učestvujem na ovom festivalu, jednom sam osvojio i prvu nagradu, ali uvijek sam priželjkivao upravo ovu, jer ima posebnu težinu s obzirom na to da je vezana za ime slavnog Osvalda Kavandolija - Kave – kazao je Lagator za *POBJEDU*.

Komentarišući temu festivala, Lagator ističe kako mu se učinilo prigodnim da koristeći samo čistu liniju (što je bio Kavin manir), predstavi Zemljinu kuglu kao jednu potrošačku korpu:

– Ovo, možda, na najbolji način ukazuje na to u kojoj mjeri je globalna trgovina zahvatila čitavi svijet, uz upitanost da li će i sam globus biti dovoljan da u njega smjestimo sve naše pohlepe.

(Izvor: Dnevni list *POBJEDA*, 9. i 27. maj 2015.g.)

„DERONIMO“

Crnogorski karikaturista Darko Drljević u posljednjih petnaestak dana dobio je čak četiri prestižne nagrade na festivalima u regionu i svijetu. Posljednju i najvažniju osvojio je na velikom internacionalnom festivalu u Viborgu, u Danskoj. U konkurenciji više od 500 umjetnika iz 72 zemlje svijeta, Drljević je za rad „*Slijepi i rasizam*“ osvojio drugu nagradu na temu „Jednaki u različitosti“.

Prije Viborga, Drljević je osvojio „Zlatnu plaketu“ na Međunarodnom festivalu karikature i aforizma „Pijanec 2015“ u Delčevu u Makedoniji.

Na 12. internacionalnom festivalu karikature u Tabrizu (Iran), Drljević je dobio specijalnu nagradu. Konkurisalo je oko hiljadu radova iz čitavog svijeta.

Na međunarodnom festivalu karikature u Bolangiru (Indija), naš umjetnik osvojio je specijalnu nagradu, a učestvovalo je više od 500 umjetnika.

U intervjuu za *POBJEDU*, povodom osvajanja 128. priznanja (a sada ih ima već 135!), Drljević je u januaru ove godine kazao da toliki uspjeh duguje velikom radu. Ne vjeruje, kako je rekao, u čarobne štapiće, već zna da se za sve što vrijedi treba dobro potruditi, pa i pomučiti:

– Ne postoje prečice za mjesta koja je vrijedno posjetiti. Inspiraciju treba „uhvatiti“, nikada vam neće sletjeti sama. Postoji divna poslovice koju često koristim – ako hoćeš bisere, moraš duboko zaroniti!

MIRAŠ MARTINOVIĆ, crnogorski pisac, prepoznatljiv na širim regionalnim prostorima po antičkim temama i zaboravljenim pejzažima Crne Gore, kojima su posvećeni njegovi romani: *Putevi Prevalise* (objavljen u Crnoj Gori, CID, a zatim u Italiji s naslovom *Pitere di Montenegro*, u prijevodu Silvia Ferarria; neka poglavlja iz te knjige prevedena su na hebrejski i objavljena u poznatim književnim časopisima u Izraelu, u prijevodu Dine Katan), *Otvaranje Agruviuma* i roman *Teuta*, koji je doživio više izdanja kod beogradske *Geopoetike*, po kome je napravljena i istoimena internacionalna pozorišna predstava, u režiji Slobodana Milatovića. Izdavačka kuća KOHA iz Prištine objavila je *Teutu* na albanskom jeziku u prijevodu Zenuna Rexpesia.

Snovi u Doklei su četvrta, a *Antički gradovi / snovi i sudbine* (Zagreb, 2012.) peta knjiga njegovog antičkog ciklusa. Prije ovih Martinović je objavio romane: *Jeretik*, *Vavilonski mudraci* i *Posljednji Eshilov dan*, koji će biti objavljen u Tirani, kog poznate izdavačke kuće *Onufri*. U literaturu ulazi knjigom poezije *Mit o Trešnji*, za koju je dobio književnu nagradu *Lazar Vučković*. Drugo dopunjeno izdanje objavljeno je u Beogradu 2009.

Roman *Harfistkinja iz Ura* (2013.) objavio je Dom kulture Čačak, kao prvu knjigu u novopokrenutoj ediciji *Sizifova deca*.

Nevidljivi ljetopis (2010.) prva je od pet knjiga ciklusa naslova *NEOTKRIVENA ZEMLJA*, a čine ga: *Govor kraljeva* (2011.), *Govor zemlje* (2013.) i *Sašaptavanje s memorijom* (2014.) i knjiga *Luk i lira* (2015.).

Glasovi iz kamena (Javna ustanova kulture Herceg - fest Herceg Novi, 2015.) knjiga je poetsko-dokumentarnih zapisa, prepisana sa kamenja Crne Gore.

Član je Crnogorskog PEN-a i Matice crnogorske. Dobitnik je Okotobarske nagrade Herceg Novog, grada u kome živi.

„POVRATAK U ALEKSANDRIJU“

Upravo objavljena knjiga istaknutog crnogorskog književnika Miraša Martinovića „*Povratak u Aleksandriju*“ – koju su, uz financijsku pomoć Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske, objavili Nacionalna zajednica Crnogoraca Hrvatske i Skaner studio iz Zagreba – biće promovisana u okviru *Podgoričkog kulturnog ljeta*, a njeno zagrebačko predstavljanje najavljeno je za jesen.

Za novo djelo pisca – čiju knjigu „*Antički gradovi / Snovi i sudbine*“ (br. 78) naši čitaoci sigurno dobro pamte – Petar Gudelj, jedno od najuglednijih pera hrvatske književnosti, napisao je u pogovoru da predstavlja „kolajnu s likovima mitskih i povijensih junaka“, a sam Miraš Martinović je, u razgovoru za portal *Vijesti*, kazao:

„*Povratak u Aleksandriju*“, moju sigurno najkompleksniju knjigu, čini pedeset jedna priča, tačnije reći metafora. U toj knjizi ... za teme sam uzimao ličnosti i istorijske događaje iz višemilenijskog trajanja; pisce, filozofe, one koji su meni najbliži i najdraži, praveći neku vrstu imaginarnih biografija, izmišljenih i stvarnih životopisa ... U svom su vremenu bili heretici, oni koji su se bunili protiv ustaljenih sistema, rušili kanone, bili previše slobodni, a tu slobodu, najčešće, platili glavom ... «

Stoga, u želji da u budućem čitaocu potaknemo i znatiželju, napominjemo da je radni naslov nove knjige „lirskog arheologa“ bio „*Probuđeni heretici*“, što nam se čini i kao *fil rouge* dojmljivog književnog portreta Miraša Martinovića iz pera akademika Dimitrija Popovića, napisanog prošloga ljeta.

Z.D.

ERUDICIJA PRETVORENA U KREACIJU

Književni portret Miraša Martinovića dopunjuje se i obogaćuje njegovom novom knjigom „*Povratak u Aleksandriju*“. Pred nama je niz likova, istorijskih i mitskih, datih u kratkim literarnim formama. Autor nas uvodi u njihove sudbine i njihova djela naznačujući kontekst vremena u kojem su živjeli, odnosno stvarali. Zanimljivost sižea i preciznost izraza oslobađa simbolička značenja imanentna datom narativu. Bez obzira na različitost sižea pojedinih priča u knjizi „*Povratak u Aleksandriju*“ je ostvaren kontinuitet po onoj dubinskoj metafizičkoj niti koja odražava ona temeljna pitanja ljudskoga bića izražena kroz njegovu egzistenciju – o Bogu, o životu, vjeri, sudbini, ljubavi, istini, žrtvovanju ... smrti.

U Miraševom književnom postupku, prožima se perceptivno i konceptualno, faktičko i fikcionalno. Pisac koristi faktografske podatke, biografske pojedinosti onih o kojima govori, poziva se na dokument važan za njihovu osobnost na osnovu čega njegova imaginacija kreira uvjerljiv literarni svijet bilo da se radi o antičkim filozofima i mudracima, mitskim herojima, biblijskim likovima, svecima i biskupima, starim ili modernim literatama – Homeru, Odiseju, Sokratu, Irodu, apostolu Pavlu, sv. Augustinu, Danteu, Rembou, Eliotu, M. Jursenar ... da navedemo samo neke. Svaki od Miraševih „heretika“ u knjizi takođe egzistira kao mikrokozam, kao svijet kojega određuje vlastita sudbina. U takvim sudbinama, san ili vizija kao u slučaju priče „*Glava od mermera*“ daje kompleksnost književnom liku Margaret Jursenar. Božena Jelušić je s pravom Miraša Martinovića odredila kao „lirskog arheologa“. Miraš ne istražuje samo lokalitete stvarnog, konkretnog nalazišta nego pažljivo otkriva i slojeve onih „književnih lokaliteta“ u okviru opusa pisca kao što u ovom slučaju sondira teren književne arheologije Margaret Jursenar. Pisac se bavi arheologijom arheologije. Mirašu Martinoviću, piscu postmodernističkog senzibiliteta dovoljan je jedan zapis sna da bi oblikovao imaginarni lik Margaret Jursenar. Impresivna „*Glava od mermera*“ što se pojavljuje u spisateljičinom snu, inicira nastanak njenog remek djela „*Hadrijanovi memoari*“. Ta se ista impresivna imperatorova glava posebno obraća i Mirašu, piscu koji se nadahnjuje antikom, piscu „*Antičkih gradova - snova i sudbina*“, autoru „*Posljednjeg Eshilovog dana*“ ...

Kao vrstan književnik Miraš dobro zna što znači ono što navodi Margaret Jursenar kao književni imperativ – „San je tražio produžetak u stvarnosti“. On zna takođe, da i sjećanje traži svoje ostvarenje, otjelovljenje u adekvatnu književnu formu. U „*Skrivenom licu vremena*“ sveti Augustin pita – „Umire li sjećanje“. Puno stoljeća kasnije jedna izuzetna poetska osobnost T.S. Eliot naslućivao je, ili možda znao ko drži ključeve sjećanja. Sjećanje postoji kao kolektivni fenomen što se javlja iz dubine kolektivnog nesvjesnog. Odjednom nastupi, obznani se, poništavajući kategorije prostora i vremena. U priči „*U pustoj zemlji*“ pjesnik na jednom londonskom mostu idući prema Lojd banci, čiji je zaposlenik, usred svakidašnje uobičajene stvarnosti „čuje glas feničanskog mornara, ratnika iz vremena Punskih ratova“. Ulazeći u banku čuje glas „još daljih stoljeća“ koji mu govori „Ja sam Tiresija, izbjegao iz podijeljene Tebe“. Mirašu je poznato iskustvo takvih javljanja. Zato kaže za Eliota da je „shvatio da istoriju nosi u sebi“.

U filozofsko-književnom, odnosno umjetničkom smislu uvijek postoji „sada“ u kojemu se zaboravljeno i potisnuto vrijeme i događaji aktuelizuju, s kojima se identifikuje pisac. On intenzivno doživljava to iskustvo pitajući se na onaj floberovski način: „Jesam li ja živio u tom vremenu. Jesam li to zbilja bio ja. Jesam li to ja sada“. Miraš Martinović nije samo hroničar već „učesnik“ u događajima i sudbinama svojih likova. On čini da osjetimo živu bliskost onih kojima se bavi.

Miraš spada u red rijetkih pisaca koji erudiciju pretvaraju u kreaciju. Knjiga „*Povratak u Aleksandriju*“ u potpunosti potvrđuje ovu tvrdnju.

Cetinje, avgusta 2014.

Dimitrije Popović

S pijetetom se sjećamo dr. sc. Krunoslava Pranjića, profesora emeritusa Filozofskog fakulteta u Zagrebu i utemeljitelja Katedre za stilistiku na tom fakultetu, sudionika Lučindanskih susreta 2001. godine – koji su „pali u raspon turobne dekadne obljetnice“ i za koje će reći da ih prihvata „kao intelektualnu i duhovnu razmjenu pretrgnuta kontinuiteta“ – te autora impresivnog eseja o Njegoševim univerzalijama, objavljenog u jesen te 2001. godine, u br. 10 „Crnogorskog glasnika“ (str. 28-51) iz kojeg donosimo tek nekoliko kratkih ulomaka iz pera tog vrsnog stilističara i originalnoga stiliste.

NJEGOŠEVE UNIVERZALIJE KAO AKTUALIJE

Krunoslav Pranjić
(1931 - 2015)

... nakon pjesnikove/vladarove/vladičine smrti i nakon isto toliko godina pošto je štampom objavljen njegov *Šćepan mali*, i to ovdje, u Zagrebu, 1851, negdje o Lučinu dne iliti o Lukovu koje, po reformiranu Gregorijanskome kalendaru, pada na 18. X. kad je svetak trećega od evanđelista, po imenu: Luka! Nije znano kad je povijesni Luka rođen, ali je historiografski pouzdano da je rodom Grk iz Male Azije (Antiohija?) te da mu se dobrih 84 godišta odvijalo u I. Stoljeću A.D.; inače, zaštitnik je liječnika jer to je i sam bio prvotnim zanimanjem, profesijom – i zaštitnik slikara; paganskoga porijekla, tj. nežidovskoga, nezna-božackog/mnogobožackog; po nutarnjem pozivu, vokacijom, usrdno je prionuo misionarskom širenju kršćanstva po Italiji, Grčkoj i Maloj Aziji suputnikujući s apostolom Pavlom; isti taj Paul bješe Šaul (Pavao-Savao) onaj čudesni konvertit ili legendarna "prilivoda" sa židovstva u gorljivo kršćanstvo, ujedno i pisac novozavjetnih poslanica od kojih će jedna, od trinaest ukupno njegovih, k'o naručeno biti dobrodošlim predloškom za ponešto rizično interpretiranje tek nekoliko stihova iz *Gorskoga vijenca* ...

...

Univerzalni iskazi u *Gorskome vijencu* što se (potpisanomu) čine živo aktualnima i u novom stoljeću (dvadesetiprvome) arbitrarno su te probrani te svrstani u osam stihovnih natuknica, svaka sa po pridodatim joj tematskim geslom, i svakapodvrgnuta (o)sporljivu komentaru/interpretaciji - tiho se ufati: poticajnima ... A bit će i svaka unekoliko omjerena, komparativno-kontrastivno, u šest inojezičnih verzija (njemačkoj, slovenskoj, engleskoj, poljskoj, talijanskoj i makedonskoj) koliko je prijevoda po vascijelome Zagrebu knjižnički bilo dostupno, uz malu žaobu da još šest znanih il' nijesu dostupni il' nijesu katalogizirani (bugarski, češki, francuski, mađarski, ruski i švedski).

Sad, šta je – tu je, pa da vidimo ...

...

Teizam il' deizam?

4. Zemlja stenje a nebesa ćute!

Najekonomičniji stih filozofijskih konotacija! Samo je engleski (prijevod) umakao sinegdohi *nebesa* zamijenivši ju imenovanjem Boga (*God*) koji "šuti li šuti" (*keeps silent*) dok je zemlja (*World*) u "trudovima" (kao pri porodu): *of travail*; primjer je to pjesničkoga (korisna) "natpre-vođenja" gdje je izvorno "stenjanje" (eventualno) *moaning/roaning* sadržano u izrazu *travail*.

Filozofijski kapitalan – ovaj bi se maksimalno stegnut stih, jer bređ suznačenjima, mogao shvatiti i bogohulnim da kontekstualno ne pripada epskom "aktantu" vladiki Danilu, "sveštenu licu", te *in ultima analysisi*, ni autoru, također vladiki i "licu sveštenu" – Njegošu samome. Tà oni su daleko od i primisli same na kakvu blasfemičnu hulu, no blizu su – znanjem/spoznajom il' barem intuicijom - blizi dvama teologijskim konceptima u optjecaju s kraja XVII. stoljeća: nešto starijem t e i z m u (od grčkog *θεός* = Bog) vjeronjanju da Bog jest i t v o r a c i v l a d a r univerzuma (svokolikoga svijeta); i bliski nešto mlađem d e i z m u (od latinskoga *deus* = Bog) kao opoziciji prvome: daje Božja opstojnost izvjesna, da On jest tvorac univerzuma, ali nakon toga da je prema svijetu posvemašnje indiferentan (davši nam, ljud'ma, slobodnu volju da činimo koje nam drago – i dobro, i zlo!).

Pa: berićetli nam izbor!

...

Dr. sc. KRUNO PRANJIĆ, red. prof. (u m.)
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Izložba slika u Galeriji „Montenegrina“ NZC Rijeka (16.4. - 30.4.)

ROBERT ŽUPEC: PRESJEK SLIKARSKOG TRAŽENJA

ROBERT ŽUPEC rođen je u Karlovcu 1963. godine. Prve poduke iz slikarstva dobija od svog oca, prof. likovne kulture, Miroslava. Pored slikarstva i likovnih umjetnosti općenito, bavi se i poezijom te glazbom. Sudjelovao na više samostalnih i skupnih izložbi u Hrvatskoj, Austriji i Italiji! Živi i radi u Mihotićima.

DUŠA MIHOTIĆA

Nekad sam živio u Opatiji, miljeu koji je bio „lajt motiv“ za moje otmjene i vreme-nu nedokučive slike harlekina, portreta vremešnih žena, staraca; period u kojem sam istraživao slikarstvo, crtež, materiju kroz stara i otmjena zdanja opatijskih vila, parkova i inih izvora nadahnuća. Trajalo je to čitavih 40 godina.

Dolaskom u Mihotiće; gdje živim već osam godina; našao sam se u poziciji da prekinem sponu otmjenosti i kultiviranosti bivših vizura te da izazovem neke nove vibracije u svom djelu. Ruralnost sela gdje sam se našao, iskrenost i poštenje ljudi s kojima živim, nadahnuo me u smislu da više ne tražim svevremenost psihe i likova smještenih u nedokučiva i sanjarska gnijezda svojih bitaka, već da prenesem sebe i okolicu na jedan jednostavniji i manje dopadljiv način i svijet gdje jesam! Tu se javljaju pejzaži, jednostavnost u motivu i umjetničkom izričaju; poezija sela još nedernutog frustriranošću civilizacije, netaknute prirode planine Učka (na kojem to selo počiva). Ova izložba daje mali presjek slikarskog traženja; izazovnog i još uvijek nezgotovljenog!

Robert Župec

Izložba karikatura Nataše Rašović u Knjižnici Tina Ujevića u Zagrebu
„RIBICA NA SUHOM“

NATAŠA RAŠOVIĆ rođena je u Zagrebu 21. 7. 1969. godine. Završila je Školu za primijenjenu umjetnost i dizajn, odsjek slikarstva. Crtanje karikatura je njezina životna strast i veselje. Član je Hrvatskog društva karikaturista i Hrvatskog likovnog društva.

Učestvovala je na brojnim izložbama u zemlji i inozemstvu. 2008. predstavila je svoje radove na samostalnoj izložbi karikatura u galeriji „Montenegrina“ u Zagrebu. Karikature je objavljivala u Kviskoteci, Slobodnoj Dalmaciji i Potepuhu ...

Uz karikaturu, bavi se dizajnom, ilustracijom te slikarstvom. Živi i stvara u Zagrebu.

Nagrade:

2004. počasna nagrada - Nanjin city (Kina)

2004. treća nagrada – Maribor (Slovenija)

2008. specijalna nagrada - Solin

2010. treća nagrada – Tabriz (Iran)

2012. druga nagrada – Kruševac (Srbija)

2013. posebna pohvala - Zagrebački salon

Zavidan broj posjetilaca, među njima i brojni članovi Hrvatskog društva karikaturista, pisustvovao je – 21. maja u Knjižnici Tina Ujevića u Zagrebu – otvorenju izložbe karikatura „*Ribica na suhom*“ slikarice i karikaturistice Nataše Rašović.

Organizator izložbe, uz Knjižnicu Tina Ujevića, bilo je i Društvo Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb, čiji su članovi – kao i članovi Hrvatskog društva karikaturista – s radošću došli da pozdrave još jedan uspješan članice obje te udruge.

Prisutne je, u ime Knjižnice Tina Ujevića, najprije pozdravila profesorica Kristina Skerlev (koja je i autorica dojmljivog osvrta u katalogu izložbe) i veoma toplo kazivala o višegodišnjoj saradnji s autoricom izložbe, a potom je predsjednik Hrvatskog društva karikaturista Davorin Trgovčević izuzetno biranim riječima govorio o Nataši Rašović i izloženim portretnim i tematskim (festivalskim) karikaturama.

Z.D.

Karikature psihoterapeutske sugestibilnosti

Rječnici stranih riječi tumače značenje i etimologiju riječi **karikatura** (tal. *caricare*: naprtiti, natovariti, pretjerati): 1. prikazivanje osoba, događaja ili predmeta u očito deformiranom obliku, koji naglašava slabe osobine i najuočljivije vanjske crte osobe, društvenih i političkih pojava, sa svrhom ismijavanja; 2. pren. smiješna sličnost nečega, imitiranje, izobličeni original, nagrada ...

Već letimičan pogled na karikature Nataše Rašović potvrđuje ovu definiciju. Usredotočimo li se na neke od njih, vođeni znanom podjelom karikature na portretnu i tematsku – lako ćemo prepoznati grotesknost poznatih fizionomija, te priznati da je u formalno-likovnom izričaju autorica doista vrsna karikaturistica. No, pomniji pristup karikaturama tematskog sadržaja, predstavljat će promatraču dodatan izazov; provocirati će intelektualnu znatiželju, gorak osmijeh koji prati spoznaju poruke, produbiti nivo empatije koju ove karikature izazivaju. Možda i zato što su u formalno-likovnom smislu „lako čitljive“, jasne i jednostavne, reduciranog ikonografskog repertoara, što nam omogućuje da određene motive prepoznamo kao simbole – a tu se krije kôd koji nam prenosi autoričinu poruku. Dakle, Natašin „jezik“ je direktan, beskompromisan, nedvosmislen. Baš kao i sadržaj ovih djela. Tu se jasno otkriva autoričin fenomenološki pristup pojmu karikature, što snažno dopire do oka, srca i uma promatrača. „Najzanimljivija je tekovina fenomenologije, nesumnjivo, to što je ona u svojem pojmu svijeta ili racionalnosti, spojila ekstremni subjektivizam i ekstremni objektivizam“ (Maurice Merleau-Ponty: *Fenomenologija percepcije*). Uočavamo širinu Natašinog interesa: egzistencijalne teme, socijalne i sociološke, ekološke, kulturološke, mediji ... Zanimljive su i duhovite parafraze i karikaturalne aktualizacije reinterpretiranih poznatih likovnih djela: Dürerova *Četiri jahača Apokalipse*, Boschovog *Vrta užitaka*, Munchovog *Krika* ...

Karikature Nataše Rašović imaju psihoterapeutsku sugestibilnost, tjeraju nas da se prisjetimo, da priznamo, vidimo i osjetimo, da angažirano i kritički osvijestimo vlastiti identitet u svijetu kojem svi pripadamo. I da, vođeni snagom spoznaje, učinimo novi korak: „Fenomenološki stav zahtijeva spremnost na djelovanje, a istodobno se suzdržava od djelovanja. U dinamici tih suprotnosti naša se percepcija intenzivira. Ako netko može podnijeti napetost koja izniče iz tih suprotnosti, uskoro se pojavljuje neki kontekst u kojem se čini kako se raznolikost dojmova organizira oko jedne središnje teme, možda neke dublje istine, i, pojavit će se sljedeći korak“ (Bert Hellinger: *Fenomenološki pristup psihoterapiji*).

Kristina Skerlev

Izložba slika Nives Missoni u galeriji MONTENEGRINA u Zagrebu
„STRUKTURA RASLINJA“

***NIVES MISSONI** rođena je u Zagrebu, gdje je završila Školu primijenjene umjetnosti, slikarski smjer, a zatim Akademiju likovne umjetnosti, pedagoški smjer. Slikarstvo su joj predavali profesori Josip Vasilije Jordan i Josip Bifel, a crtanje akta profesor Zlatko Kauzlarić Atač. Diplomirala je 1987. godine na temu Zelene varijacije.*

Članica je HDLU-a od 1987., a od 1990. godine i Societa di belle arti, Verona.

Autorica je imala 20-tak samostalnih izložbi u zemlji i inozemstvu i 30-tak skupnih izložbi. Sudionica je brojnih likovnih kolonija.

Živi i radi u Zagrebu.

Brojnoj publici u Crnogorskom domu u Zagrebu – galerija „Montenegrina“ svoje radove predstavila je akademska slikarica Nives Missoni.

Izložba u organizaciji Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb, otvorena je 7. 5. 2015. godine.

O autorici i njenom radu govorio je prof. Stanko Špoljarić, a izložbu je otvorio predsjednik Društva Dušan Mišković.

(www.vijece-crnogoraca-zagreb.hr)

MAJSTOR VARIJACIJA NA ODABRANU TEMU

Silna raznolikost i srodnost oblikovnosti raslinja konstantna je inspiracija Nives Missoni koja u ogoljelim krošnjama, i onima obogaćenih lišćem razvija poetiku svojevrsnih suprotnosti. U interpretaciji jasna potka realističnog sačuvana je u motivskoj činjeničnosti, no, kroz strukturu gradivnih formi na pragu smo svojevrsne apstraktne slike. Dakako to stupnjevanje prepoznatljivosti ovisi i o širini kadra, o zahvaćanju tla ukupnosti prikaza kada je Nives slikarica pejzažne datosti. No kada se pogled podiže, kada Nives ulazi u preplete granja, dolazi do ritmizacije zadebljanih i tanahnih jedinki, do razigrane slikarske teksture. No ta razvedenost ima i svoju protutežu u logici vitaliteta, u skladu prirode i redu slikarstva. Otvaraju se prostori, otvori omeđeni linijama, podsjećajući na vitraje, ili crkvene rozete. Nives Missoni je majstor varijacija na odabranu temu, potvrđujući se u slijedu godina slikaricom maštovitog motivskog produbljivanja, provedenog u mijeni kompozicija ili pomaku kromatskih akcenata. Slikarsko pulsiranje jedna je od dimenzija njezinih slika, ali postoji i ona sadržajna koja u odnosu grana i neba dodiruje stanja simboličnog, pa i metafizičkog. Poveznica je uvijek ljepota, i ona objektivna i duhovna, jer zaustavljen treptaj oblika njezinih slika opredmećuje stanja i srca i misli. U jednostavnom Nives prepoznaje bogatstvo, u bogatstvu jednostavnost bitnog. I malo je slikara u hrvatskoj umjetnosti koji tako dojmljivo i dosljedno nalaze stalno nove i nove kreativne mogućnosti da se u znanom prepusti umjetničkoj i ljudskoj začudnosti.

Nage grane u prirodi znak su smiraja zime. Ali kod Nives su i bujica putene raskoši, ekspresivna dinamika forme, povezana s nenametljivom zvučnošću boje. Paleta podignute ponekad do krika u dijalogu s drugim godišnjim dobima, u oplemenjenim opnama orkestracije krajolika, s opojnošću boje u raznorodnoj sličnosti posvojenih isječaka. Isprepliću se slikarska ideja i idealnost prirode u nalaženju identiteta ljepote, osmišljene kroz impresiju šumarka ili tek izvojenog stabla. Nives osluškuje poetičnost događanja u prirodi, u rasteru i labirintičnog karaktera otvorenih membrana, dajući mu formu čednosti i strasti. Krivulje grana su mišićje anatomije krošnje, ponekad i razložno ornamentalne, no češće zavodljive u slobodi rasta. Slikarski zanos Nives Missoni potaknuo je i zagonetku, preobrazbe vegetabilnog u antropomorfno. Dakako ne u doslovnom smislu, već presliku temperamenta, emocija i umjetničkog raspoloženja, dovedenih na razinu portretnog. Drugim riječima autentičnosti, koja bez sumnje krasi opus Nives Missoni.

Stanko Špoljarić

Izložba nakita Jadranke Bagladi

ULCINJANKA U CRNOGORSKOM DOMU U ZAGREBU

„IGRA STAKLENIH PERLI“

Crnogorski dom dugi niz godina otvorenih vrata prima sve goste, a posebno je to ostvareno u našoj galeriji „Montenegrina“. Prilikom da pokažu svoje stvaralaštvo imalo je niz autora, a posebno treba istaći desetke umjetnica iz cijele Hrvatske, kojima je to bila jedina ili početna šansa da prikažu svoje radove.

Jadranka Bagladi, naša nova članica, rođena Ulcinjanka, predstavila je svoje radove 18. 6. 2015. u našoj galeriji. Dio je to njenog bogatog stvaralaštva, isprepletenog talenta, dugotrajnog proučavanja, svladavanja vještina i izrade nakita. Prekrasne ogrlice, narukvice, naušnice i nekolicina predmeta, oduševili su i ženski i muški dio publike. Neodoljiva ljepota izrađenog nakita, kao odraz prirode, etno motiva, umjetničke imaginacije i vještine, oblikovala se u tananim predmetima poput morske pjene.

Podijelila je sa nama i svoja dirljiva sjećanja iz djetinjstva i mladosti, zajedničke prijatelje i poznanike iz Ulcinja, sa Cetinja i Podgorice, svoju ljubav prema Crnoj Gori.

Druženje, sjećanja i priče nastavili su se iza otvaranja u lijepoj atmosferi ljetne noći.

A evo i nekoliko redaka naše skromne autorice o sebi:

«Cijelog radnog vijeka, radeći poslove ekonomske i pravne prirode, imala sam afinitet prema izradi onoga što žene rade rukama kroz povijest. Svojim sam se talentom aktivnije počela baviti tek prije par godina, pred odlazak u mirovinu.

Moj put izrade nakita započeo je 2010. kad sam upisala tečaj etno nakita u Nacionalnom sveučilištu Dubrava, a nakon završetka, nastavila sam u Nacionalnom sveučilištu Sesvete. Uvijek je lijepo znati da je vaš trud prepoznat pa sam tako u svibnju 2013. dobila mogućnost predstaviti svoje radove na izložbi etno nakita u Beču. Nakon tada slijedile su izložbe u zemlji i inozemstvu. Izlagala sam u Budimpešti, Peču i Mohaču. Imala sam sreću da 2014. godine u NS Dubrava budem uključena u projekt EU pod nazivom „Leonardo da Vinci“. On mi je omogućio bolje i detaljnije upoznavanje s tradicijom izrade nakita zemalja Europske Unije i bio izvor inspiracija za vlastite kreacije.

Kako sam počela s izradom etno nakita, većina mojih djela korijene vuče iz tradicije, namjera mi je izraditi nakit s elementima crnogorske nošnje.

Veliku inspiraciju nalazim u cvijeću koje raste na našem prostoru, a u izradi volim prožimati tradicionalno i moderno i iz ta dva elementa napraviti komad unikatnog nakita.»

Milanka Bulatović

(www.vijece-crnogoraca-zagreb.hr)

*Filmovi o prvom zavodu za srednjoškolsko obrazovanje žena na Balkanu
i o prvoj ženi na crnogorskom dvoru još od vremena Crnojevića*
IZ ISTORIJSKE BAŠTINE CRNE GORE

14.5.2015.g. u 20^h (četvrtak)

**DEVOJAČKI INSTITUT
NA CETINJU**

*Urednica: Tanja Piperović
Producent: Jadranka Atanasković
Ton: Rade Anđić
Montaža: Sandra Pejović
Snimatelji: Veselin Balandžić,
Dragan Miladinović i Svetozar Čađenović
Trajanje: 38':00''
Proizvodnja: TV CG, 2009.*

KNJAGINJA DARINKA

*Urednica: Tanja Piperović
Producent: Dijana Popović
Ton: Rade Anđić
Montaža: Zoran Popović
Snimatelji: Zoran Kostić
i Svetozar Čađenović
Tekst čitao: Vladimir Savićević
Trajanje: 30':00''
Proizvodnja: TV CG, 2010.*

**Prikazivanje filmova omogućio je
ARHIV RT CG uz pomoć
Savjeta za nacionalne manjine RH**

Iz filma „Devojački institut Carice Marije na Cetinju“

Pred početak projekcije 14.5.2015. godine

Knjaginja Darinka – prva crnogorska knjaginja

Dvadeset druga projekcija u okviru programa DOKUMENTARNI FILM U CRNOGORSKOM DOMU bila je posvećena Momiru Matoviću. Društvo Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb prikazalo je 11. juna u Crnogorskom domu u Zagrebu – uz pomoć Crnogorske kinoteke i uz finansijsku potporu Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske – njegov dugometražni dokumentarni film „Opstajanje ... duh ... dah“. Film je snimljen 2011. godine u produkciji MatFILM Montenegro i uz pomoć sredstava za kinematografiju Ministarstva kulture Crne Gore. Svjetsku premijeru je imao 2012. godine na Festivalu u Dohi (Katar), na Festivalu u Los Anđelesu autoru je dodijeljena nagrada za najbolje snimljeni film u kategoriji dokumentaraca, a crnogorsku premijeru film je imao 12. maja ove godine u Podgorici.

„OPSTAJANJE ... DUH ... DAH“

Kako sam autor kaže o svom novom ostvarenju, zahtjevi modernog industrijskog društva izmijenili su neke bitne odnose i preobrazili lice ljudske zajednice u znatnom dijelu današnje Crne Gore. U mnogim naseljima i selima polako zamire život.

Prema posljednjim podacima Ministarstva prosvjete i nauke Crne Gore, u zemlji ima 15 škola sa samo jednim učenicom, sa kojim radi samo jedan nastavnik. Riječ je o školama u kojima je nastava organizovana samo do četvrtog razreda.

Radeći mukotrpno, ove osnovne škole, do nedavno pune đaka, danas odslikavaju atmosferu daha. Da li je čovjek bitan u svemu tome? Sa tim rijetkim učenicima koji odlaze, a novi rijetko dolaze, nestale su mnoge škole, vjekovne kućne zajednice, naseobine ... Sve zamire.

Ova filmska storija šalje poruku da se čovjek osuđen na patnju, može iskupiti ljubavlju, koja je jedini izlaz iz muke i besmisla svakodnevnice. Sa samom ljubavlju teško je živjeti, ali bez nje – još teže“.

Scenarista, direktor fotografije i reditelj je Momir Matović, muziku potpisuje Leo Đokaj, montažu Ljiljana Vukobratović, kamera operator i asistent je Relja Eraković, ton i postprodukcija Jovo Kljajić, a produkcija Matovićev „matFILM Montenegro“.

Momir Matović

Film je sniman u osnovnim školama Gornje Rudine, Cerovica, Virak i Tepca, a sufinansiran je sredstvima za kinematografiju Ministarstva kulture i medija Crne Gore.

Film je već prikazan na više međunarodnih filmskih festivala: na 8. Alljazzera International Documentary filmskom festival u Dohi (Katar), na SEA South East međunarodnom festivalu u Los Anđelesu, na festivalu u Jaipuru, u Indiji, u Safaranbolu, u Turskoj, festivalu DOX u Lajpcigu, u Njemačkoj, potom u Tuzli, kao i na Beogradskom festivalu dokumentarnog i kratkometražnog filma. Na međunarodnom filmskom festivalu u Firenci osvojio je nagradu za najbolju kameru u kategoriji dokumentarnog filma.

(Izvor: portalanalitika.me, 11. maj 2015.g.)

Josip Juraj Strossmayer
(Osijek, 1815. – Đakovo, 1905.)

*Vođeni mislima da narodi koji zaboravljaju prošlost gube sadašnjost i nemaju budućnost, kao i da je u svakoj tradiciji sadržano moderno, u „Crnogorskom glasniku“, u rubrici **CRNOGORSKI MOZAIK**, donosićemo po neku kockicu iz svekolikog crnogorskog nasljeđa koje baštinimo. U ovom broju – u godini kada se obilježava dvjestogodišnjica jedne od najznačajnijih hrvatskih ličnosti 19. stoljeća – donosimo dio teksta objavljenog 2. aprila 1905. godine u „Glasu Crnogorca“ na vijest o smrti Josipa Jurja Strossmayera, hrvatskog biskupa i teologa, političara i osnivača najznačajnijih hrvatskih naučnih i kulturnih institucija. Negdje se može pročitati da se Strossmayer rodio prerano i da je vrijeme za oživotvorenje nekih njegovih ideja došlo tek stotinjak godina kasnije, s Drugim vatikanskim koncilom koji je, smatra se, bio njegova svojevrsna rehabilitacija, a o Strossmayerovoj širini i veličini izvanredno svjedoče i riječi A. G. Matoša: „Njemačko dijete i najljepši primjer naše asimilacione snage, 'Eseker' i hrvatski rodoljub, velikaš Crkve i pionir nauke, najomraženiji i najmiliji sin roda, bez sumnje najslavniji, 'naša dika'...“.*

„Глас Црногорца“ на вијест о смрти Ј. Ј. Штросмајера

ВЕЛИКИ СИН ХРВАТСКОГА НАРОДА КОЈИ ЈЕ СА ОСОБИТОМ ЉУБАВЉУ БИО ОДАН ЦРНОЈ ГОРИ

Из славонскога Такова стигла је тужна вијест, да је тамо у суботу 26 марта т. г., послје кратког боловања преминуо владика *Josip Juraj Штросмајер*, велики син хрватскога народа.

Смрт деведесетогодишњег владике није дошла неочекивана, али је зато ипак побудила најтоплије саучешће у свем словенском свијету и цијелој образованој Јевропи. Владика Штросмајер био је једна од најзначајнијих и најсимпатичнијих појава у новој словенској историји и као такав уживао је због свог општекорисног дјеловања, жарког родољубља, одушевљеног залагања за словенску ствар, неограничено поштовање свију Словена. С њим нестаје човјек, који је сав свој живот, све своје знање, сву своју моћ, све имање ставио у службу отачаства и свога народа. Хрватска се може поносити, што је баш у ово доба, у које спада Штросмајеров живот и рад, имала таквог ријетког сина, који је на културном, богословском и политичком пољу стекао за свој народ непролазних заслуга.

Али благородно срце Штросмајерово, пуно праве хришћанске љубави, није се ограничило само на уски круг своје отаџбине и свога народа, но је обухватило истом љубављу и цијело Словенство. Словенин душом и тијелом, узор патриота, који је као највећи поборник југословенске заједнице радио свим силама око напретка цијелог Словенства и духовног и културног уједињења појединих југословенских племена – то је био сиједи владика, који је сад уморене очи за навијек заклопио. Са особитом љубављу био је одан Црној Гори и нашем узвишеном Господару, с којим су га везале дугогодишње пријатељске везе и са најтоплијим симпатијама радовао се је сваком нашем напретку.

Па кад се данас, уз остало Словенство, и ми придружимо жалости братскога нам хрватскога народа и с искреном се тугом праштамо од овог великог Словенина, испуњавамо само часну дужност према вјерном и искреном пријатељу, који је као човјек широких погледа Србина и Хрвата за рођеног брата сматрао и цио се живот спасоносном мишљу југословенске заједнице заносио !

Штросмајер је преминуо, али су остале идеје које је он заступао, остала су дјела, која су најљепши споменик што га је сам себи још за живота подигао.

Слава Штросмајеру и вјечан спомен!

Јосип Јурај Штросмајер родио се у Осијеку 4. фебр. 1815. Основне школе и гимназију свршио је у свом родном мјесту, затим 7. и 8. разред у ђаковачкој семинарији. Као даровита младића послаше га у Пешту, гдје год. 1834., дакле још прије навршене 20. године, постаде доктор филозофије. Г. 1837. свршио је и теолошке науке, на што се јавио ђаковачком бискупу Куковићу. 16. фебр. г. 1838. постао је свештеник, и пође за капелана у Петроварадин. Г. 1840. би послан у Беч у виши свештенички завод Аугустинеум, гдје положи и докторат богословља. Г. 1842. врати се у Ђаково, и ту постаде професор богословије у семинарији. Г. 1847. позван је у Беч за директора Аугустинеума, а 18. новембра г. 1849. постаде ђаковачким владиком.

Првих десет година свога рада као владика, посветио је Штросмајер искључиво цркви. За баховског апсолутизма, који је тад у Аустрији владао, није било ни могуће радити штогод на политичком пољу. Послије пада Бахова искочило је његово име као значајног политичара. Позван у појачано аустријско вијеће, он је као члан аутономне већине жарко заступао равноправност свију народа аустријских. И у сабору хрватском, док је на његове сједнице долазио, борио се је одлучно за права своје отаџбине.

Најважнији је ипак рад Штросмајеров на културно-просвјетном пољу, на ком се је он показао таквим Меценом, каквога Хрвати још нијесу имали. У том правцу није могуће избројити, што је он све урадио, што је потпомогао и жртвовао. Осим ђаковачке катедралне цркве, коју је саградио својим трошком од четири милијона круна, жртвовао је свом народу на разне црквене и културне потребе више од три милијона круна.

Као одличан црквени говорник и богослов стекао је Штросмајер г. 1870. свјетску славу. Радило се о проглашењу догме о непогрјешивости папиној на ватиканском концилу, гдје су се тим поводом окупили били католички епископи из цијелог свијета. Штросмајеру, којему је увијек лебдило пред очима уједињење источне и западне цркве, био је противан том проглашењу и под пљуском грдња и кишом нападаја изрекао је говор, коме су главна садржина ове његове ријечи, изговорене класичним латинским језиком: „Ја тврдим, да црква за вријеме апостола није имала папу, а ако се противно буде доказивало, морали бисмо све свето писмо или спалити, или га презрети ... Да је Петар био у Риму, то мнијење оснива се само на предању ... Опет вам велим, ако непогрјешивост садашњег папе римског усвојите и прогласите, морате и све његове претходнике – папе римске, и то без разлике таквима признати ... А можете ли рећи, да су они папе,

који су лакоми, убице и симонисте, нашљедници Исуса Христа?! Ах! Поштована браћо, такву бруку учинити, значило би Христа издати. Више би згријешили пред лицем сина божјег, Исуса Христа, него што је Јуда згријешо. То би значило – блатом се у лице Христово бацити“.

Истина, овај је говор владика Штросмајер касније опорекao, али он остаје ипак за сва времена трајан споменик његова духа, и повјесница га је као таква прихватила. А повјесница, као што он у том свом говору рече, није ни католичка, ни англиканска, ни калвинска, ни лутеранска, ни јерменска, ни православна, а још мање ултрамонтанска. Она је снажнија, но све вјероисповјести и закони васељенских црквених сабора.

Колико је Штросмајер, радећи на словенској узајамности, у дну душе своје цијенио и поштовао велику словенску представницу Русију, види се из његовог телеграма, који је у августу 1888. послао у Кијев поводом 900-годишње прославе руског хришћанства. Тај телеграм гласи:

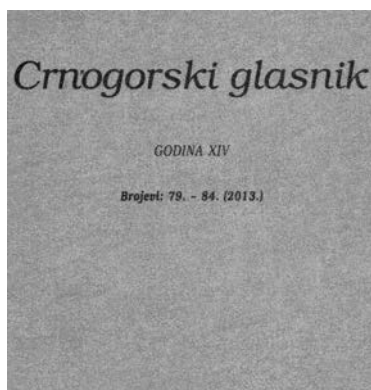
„Част ми је с искреном радошћу учествовати у данашњој вашој светковини. Баштина светог Владимира, света вјера, васкрс је и живот, свјетлост и слава за велики руски народ. Нека Бог благослови Русију и помогне јој, да у истинској вјери с Божјом помоћи и с хришћанским јунаштвом изврши уз своје остале задатке и ону велику свјетску задаћу, коју јој је Бог одредио. Ово је искрена жеља срца мога. Молим изјавите ове моје осјеће осталој браћи, коју пријатељски поздрављам и очински благосиљем.“

Овај телеграм изазва сензацију. Русија је била у врло затегнутом одношају с Аустро-Угарском и говорило се чак и о рату. 12. септембра 1888. дође Ћесар у Беловар на маневре. Са хрватским епископима дошао је и Штросмајер. Пошто је Ћесар љубазно проговорио са загребачким кардиналом Михаловићем и другима, окрену се Штросмајеру и рече: „Ја сам са највећим изненађењем сазнао за телеграм, који сте ви, господине епископе, упутили поводом једне некатоличке славе. Испрва нијесам држао, да је то уопште могуће, да би један мој поданик могао учинити такву изјаву. На моју велику жалост морао сам се увјерити, да се то доиста збило. Изгледа, да господин епископ, није знао, какав је он корак учинио против државе и цркве.“

Иза тијех ријечи Ћесар се обрну, али се Штросмајер није смео. Ступио је неколико корака напријед, поклонио се и рекао гласно. „Величанство, моја је савјест чиста!“ Сјутрадан сио је на кола и оставио демонстративно Беловар, не присуствујући ни дворском обједу, на који је већ раније био позват ...

ZAHVALNOST ili *MISSION: (UN)COMPLETED*

Ko je, makar samo i u rukama, držao izvanrednu knjigu profesora Midhata Šamića „*Kako nastaje naučno djelo*“ – koju sam, još u studentskim danima, pročitao gotovo u jednom dahu – morao je na njenoj prvoj stranici zapaziti sugestivnu Faradejevu misao: „*Raditi, završiti, objaviti!*“. No, tokom svih narednih godina, nebrojeno puta sam uvidio koliko je važno i arhivirati, ali učiniti i dostupnima sve podatke vezane uz neki naučnoistraživački, odnosno svaki intelektualni rad. Možda se to najbolje potvrdilo kada sam saznao kako je ugledni akademik, uvaženi profesor i jedan od rijetkih naučnika sa ovih prostora koji je sarađivao na američkom lunarnom programu *APOLLO*, onda kada bi mu zatrebala neka ne tako često konsultovana knjiga iz vlastite biblioteke s 12.000 (!) naslova, ipak radije odlazio do dobrano udaljenog matičnog instituta, gdje bi mu ljubazni bibliotekar odmah donio primjerak tražene knjige. Eto zato je, s jasnim uvjerenjem o važnosti svih napora na polju arhivistike, čitaocima „*Crnogorskog glasnika*“ u br. 73 bila upućena sljedeća molba:

U namjeri da svi do sada objavljeni brojevi „Crnogorskog glasnika“ budu lakše dostupni svakom ko dođe u Crnogorski dom u Zagrebu, ukoričena su godišta: VIII, IX, X, XI i XII, tj. brojevi: 43-48, 49-54, 55-60, 61-66 i 67-72, objavljeni od 2007. do 2011. godine (po tri kompleta za svako godište). Međutim, u arhivi ne raspolažemo dovoljnim brojem primjerala kako bi se ukoričili i brojevi iz prvih sedam godišta, tj. brojevi 1-42, objavljeni od 2000. do 2006. godine. Stoga ćemo biti veoma zahvalni onim čitaocima koji bi bili spremni da nam primjercima iz vlastite biblioteke pomognu u ostvarenju takve namjere.

Kako to obično biva, prvo su nam se javili oni koji su malo dalje: Božica i Slavko Novičević iz Karlovca vrlo brzo su dostavili više primjeraka nedostajućih brojeva. Potom je to učinio Božidar Popović, pomalo se izvinjavajući da neke brojeve ipak ne bi upućivao jer je iz njih ponešto isjecao, što je zapravo izdavaču siguran znak da se glasilo s pažnjom čita! Nekolika nam je broja u Crnogorski dom u Zagrebu donio i Božidar Đ. Jovanović, podsjetivši na važnost pisanja srednjeg slova e da bi se izbjegla i najmanja nedoumica o kojem je Božu riječ. Dila-Nena i Josip Stuparić čak su izrazili spremnost da potpisniku ovih redova donesu tražene primjerke na kućnu adresu u susjedstvu! Dobre volje nije nedostajalo ni kod Biljane i Ratka Đurovića. No, kad su nam za namjeravani cilj nedostajala još samo dva broja, nije bilo druge nego da se, uprkos njegovom narušenom zdravlju, obratimo prvom uredniku našeg glasila, a vjeran tumač takve naše molbe kod Strahinje Marovića bio je predsjednik Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb Dušan Mišković, pa sad sa zahvalnošću objavljujemo da će – uz angažman i Skaner studija iz Zagreba, koji već godinama obavlja grafičku pripremu i štampa naše glasilo – uskoro biti ukoričena i sva ranija godišta „*Crnogorskog glasnika*“.

Ipak, kada smo od urednice za kulturu jednog uglednog lista sa višedecenijskim izlaženjem – a na molbu da pribavimo neke podatke iz prvih poratnih brojeva njenog glasila – dobili ljubazan ali i decidan odgovor da bi nam rado izašla u susret, no da im stariji brojevi još nijesu digitalizovani, postalo je posve jasno da i nama nema druge nego da se, vremenom, pripreme u digitalnom obliku i svi raniji brojevi koji nijesu na portalu www.vijece-crnogoraca-zagreb.hr izdavača „*Crnogorskog glasnika*“, gdje su sada dostupni brojevi 54 - 92. Ali, to je već neka druga priča ...

Z. Drašković

CRNOGORSKO VEČE – SERATA MONTENEGRINA

Umag, Dvorana Zajednice Talijana „Fulvio Tomizza“, 7.6.2015. godine

Pjevački zbor „Montenegro“ Društva „Montenegro“ Zagreb

Pjevački zbor Zajednice Talijana „Fulvio Tomizza“ Umag

(Fotografije iz Umaga: Hrvoje Šincek)

Crnogorski glasnik – Broj 93 – 2015.

DAN NACIONALNIH MANJINA GRADA ZAGREBA

Zagreb, Zrinjevac, 14. 6. 2015. godine

GALERIJA „MONTENEGRINA“

SA IZLOŽBE KARIKATURA NATAŠE RAŠOVIĆ

Knjiga i miš

Titanik

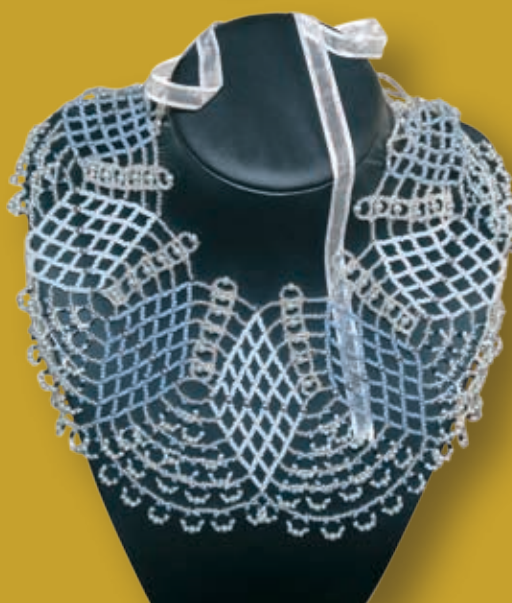
SA IZLOŽBE SLIKA NIVES MISSONI

SA IZLOŽBE SLIKA ROBERTA ŽUPCA

„IGRA STAKLENIH PERLI“

Sa izložbe nakita Jadranke Bagladi u Crnogorskom domu u Zagrebu